

II.
C.25882.
2/238

MARIJA

naša pomočnica.

POVEST

za

mlade in odrasčene ljudi.

V Ljubljani.

Natisnil in založil Jožef Rudolf Milic.

1864.

25889. II. C. 9. 2

MARIJA

naša pomočnica.

POVEST

za

mlade in odraščene ljudi.

030041753

V Ljubljani.

Natisnil in založil Jožef Rudolf Milic.

1864.

Pervo poglavje.

Materno terpljenje in upanje.

a Nemškem pod Rénskimi gorami stoji v lepem, pa ne kaj rodovitnem kraji majhna vas. Nje prebivavci so ubožni, sicer pa zadovoljni in polni keršanskega duha. To spričuje njih skerbno prizadetje, da bi si svojo cerkvico v spodobnem stanu ohranili. Ondi se vidi marsikaka lepa podoba, marsikaka lepa oprava na altarji, ktero je pobožnost darovala. Ako se gre od cerkve ob lepem brezovem drevji četert ure dalječ, se pride v prijetno dolinico. Tukaj stoji med dvema hrastoma lesena, lepo izrezana podoba presvete device in matere božje, z lepim svitom okrog glave, s stegnjenimi rokami, kakor bi bila kdaj malega Jezusa

na njih deržala; rečem: kdaj; zakaj hudobna roka ji je pred mnogo léti dražestno napravljeno dete ukradla. Ni ne skor mogoče, da bi človek brez serčnega ginjenja gledal roke, ki se zastonj po detetu stegajo, in oči, ki se polne materne ljubezni tje ozirajo, kjer je nekdanj dete počivalo, pa ga zdaj več ne vidijo.

To podobo pa prebivavci tiste vasi zeló časté; k nji romajo in pred njo s pobožnim srcem svojo molitev opravljajo. Očetje posebno in matere, ki imajo nesrečne, zapeljane in bolehe otroke, hodijo k milostljivi Materi pomoči iskat, ter za svoje otroke mólit; in marsikteri že z veseljem pripovedujejo, da jih je Bog po prošnjah presvete device uslišal.

Med žalostnimi materami se pač nobena ni večkrat k milostljivi podobi obernila, kakor Marjeta, vdova starega vojaka. Zgodaj je zgubila svojega moža, pa s keršansko poterpežljivostjo in vdanostjo v božjo voljo je prenašala bridko zgubo in s toliko večjo ljubeznijo si je prizadevala, da bi svojega edinega sinčika, živo podobo rajnega moža,

dobro izredila. Jožek je pa tudi rastel po materni volji, ki si je hotla podporo za svojo starost izrediti. Rad je molil, in od leta do leta je bil najpridniši in najmirniši deček. Hudobnih tovaršij se je vedno varoval, in po šoli je bil najrajši pri materi ali pa v farovžu. Gospod fajmošter namreč so ga prav radi imeli, in so ga vsaki dan eno uro še posebej učili. Lahko si je misliti, da so ga zavoljo tega drugi učenci sovražili. To je dobrega dečka zelo v serce bolelo. Pa vendar ni hudega s hudim povračeval; prizadeval si je timveč, tudi svojim sovražnikom prijazen biti in dobrega se skazovati. Nektere je to ljubeznjivo obnašanje omečilo. Svojo krivico so spoznali in se z Jožefom spravili. Drugi so ga pa še huje sovražili, in njih sovraštvo je z njimi rastlo.

Med temi sta bila posebno dva kovaška sina, Miklavž in Boltežar. Tudi onadva nista imela za kaj Jožefa čertiti; pa za malo se jima je zdelo, da so ga vsi hvalili in radi imeli, zlasti pa gospod fajmošter in gospod učenik, ker ona sama nista nikjer hvale, povsod pa grajo in svaritev slišala.

Tega pa opomnimo timveč, ker se je vsa prihodnja Jožefova nesreča, kakor tudi sreča iz tega izsnovala. Jožef je rasel, zdrav in čverst na telesu, na umu bister in nedolžen na duši. Šolski učenik je prihajal stareji in slaběji. Že s šestnajstimi leti je bil Jožef njegov pomočnik. Gospod fajmošter so očitno rekli, da stari učenik ni mogel boljšega naslednika dobiti, kakor je bil Jožef. Svest si je bil, da mu ta služba ne bo odšla. Pa kar naenkrat je Jožef zginil, in nihče ni vedil, kam je prešel.

V bližnji vasi so obhajali cerkveni shod. Jožef in stari učenik sta v cerkvi godla. O poldne ju je prijazin, znan kmet na kosilo povabil, in nista mu smela odreči. Ker sta bila v dobri drušnji in so bili vsi židane volje, sta dalje ondi ostala, kakor sta si bila namenila. Mračno je že bilo, ko sta odrinila. Skozi gojzd morata iti; in lej! v germovji zaslišita žalostno, tiho stokanje. Vstavita se in kličeta, kaj da je. „Pomagajte mi!“ odgovori nekdo s slabim glasom. Jožef ves goreč in poln usmiljenja hoče kar tje, od kodar se je glas slišal. Stari učenik, skušen in

skerben mož, svetuje, da bi šla v vas in da naj bi možjé prišli z lučjo in z nosilom. Zdelo se mu je, kakor bi si bil kdo nogo zlomil, ali se sicer kako poškodoval.

Ali Jožef, mlad, uren in željen nesrečnemu pomagati, prosi učenika, da bi ga na cesti počakal, sam pa je hotel čez graben skočiti, in potem, ko bi bil nesrečnega našel, bi bil učenika poklical. Urno tedaj skoči čez graben in leze skozi goščavo proti nesrečnemu, ki ne neha ječati. Učenik sliši, kako Jožef nesrečnega tolaži. Pa kar naenkrat vse potihne. Učenik zasliši še en glas, en zaklik in potem zabavljivo smejanje. Strahoma dolgo čaka Jožefa. Večkrat ga pokliče, pa nič ni odgovora. Ker se zelo nesreče boji, teče stari mož v vas vse povedat in prosit pomoči.

Urno je šlo več mož z žalostnim učenikom v gojzd; vse so preiskali in klicali. Jožefa ni bilo ne viditi, ne slišati. Ko ga več dni ni bilo nazaj, je vse vaščane, sosebno pa mater in gospod fajmoštra neizrečena žalost obšla. Pri obhajanju cerkvenega shoda so vidili tudi hudobna kovačeva sinova. Drugi

so še pripovedovali, da je bilo mnogo sumljivih ljudi v gostivnici viditi, kateri so zalega, lepo zraščenežga Jožefa z očmi kaj zasledovali. Gostnik je še clo mislil, da so bili prusovski ali pa hesovski nabiravci vojakov in da so blazega mladenčca vtegnili v zanko speljati, iz ktere mu ni bilo mogoče uiti.

Zastonj so povsod po njem popraševali in pisali. Tedne, mesce, leta so čakali zgubljenega sina. Jožefa ni bilo. Blagi gospod fajmošter so bili silo žalostni, šolski učenik se ni dal dolgo utolažiti; žalosti matrne pa, ki je z Jožefom svoje edino dete zgubila, ni bilo mogoče popisati. Vse cerkve je obiskala, vse božje pota oromala, da bi svojega edinega, preljubega otroka sprosila nazaj; mater božjo brez otroka, kakor so imenovali podobo v dolini — je vsaki dan večkrat obiskala in z vročimi solzami prosila, da bi ji kmali ubozega sinčka nazaj poslala. Leta so pretekle, Jožefa ni bilo. Osem let je že preteklo, in vendar še mati Meta ni obupala. „Še mora priti moj Jožek!“ je rekla večkrat; „še živi, to dobro vém, to mi pravi nekaj v mojem sercu.

Prosila in molila bom toliko časa, dokler ne bom uslišana!“

Meta je čutila težave starih let; ubogo sirotico, Agato po imenu, je vzela k sebi, in je mirno in tiho z njo živela — v Gospoda vdana in vedno zaupajoča. S predenjem in šivanjem si je služila svoj pičli živež, in Agata ji je pridno pomagala. Tudi gospod fajmošter in učenik sta ji pomagala, da je môgla z Agato brez skerbi živeti in Jožefa ložeje pogrešati. Pa vendar je mati samo na sina mislila, samo po njem hrepenela; ko se je zbudila, je mislila nanj; preden je šla spat, je molila zanj. Komej je solnce izza gore prišlo, je že hitela k podobi presvete device Marije, ji tožila svoje bolečine po zgubljenem sinu in jo prosila pomoči. In vselej je čutila polajšanje v sercu. Njeno upanje, da bo Jožefa še vidila, se je potem v nji zopet ponovilo, dasiravno se ga gospod fajmošter, učenik in vsi vaščanje nič več niso nazaj nadjali. Ko je večer prišel, je obiskala s svojo rejenko presveto devico in jo prosila, ter ji v varstvo zročila sinú Jožefa. Marsikak rožnikranec je molila

v njeno čast, venec iz poljskih cvetlic je spletala okrog njene glave, in velikrat je že luna svetila, ko je še za svojega sina molila.

Bilo je v praznik obiskovanja device Marije, ko je žalostna mati spet pred njeno podobo klečala. Bolj kakor kadaj je premišljevala žalost Marije, ko je pod križem stala, in oči so se ji posolzile. Ali ni bila ta podoba z rokami, ki so se po sinu stegovala, z očmi, ki so se zastonj po zgubljenem ozirale, tudi podoba njenih bolečin?

„O mati Marija!“ je zdihovala, „kakor ti, stegujem tudi jaz roke po svojem Jožefu, pa ga ne morem objeti; kakor ti, se oziram s hrepene-
njem na vse strani, pa ne morem njegovega druzega obličja zagledati. O Marija! pomagaj! Marija pomagaj!“

V presilni žalosti objame Marijine noge in proseča položi glavo na njene kolena. Kar jo prešine neka dobra misel. Vesela vstane, ter reče radostnega obraza: „O Marija, ta misel izhaja od tebe. Tako bom storila. Jaz bodem tibi sinu dala, in ti ga bo-

deš meni. — Jožef, preljubi moj Jožef! še te bom vidila!“

Vesela je tekla domú. Še bolj pridno je predla in šivala z Agato. Vsak dan je vstala eno uro pred in šla eno uro pozneje spat. Pri tem je na vse plati varčna bila, pa vendar tako, da Agati ni bilo treba pomanjkanja terpeti. Ta se je velikrat čudila in rekla; „Ljuba mati, zakaj se tolikanj trudite? Ako morave delati, bom rajše jaz prihitela; vi se varujte. To škoduje vašemu zdravju. Komaj ob nedeljah si privošite kak grižljnej mesá. Povejte mi, kaj ste si namenili?“

„Agata“, reče stara žena, „vse boš zvedila. Saj se vse to za mojega Jožefa godí. Le pridno delaj. Bodo že prišli dnevi počivanja“.

Tako je Meta s svojo rejenko delala in si pritergovala neprenehoma. Kmali sta bila dva kosa platna gotova. Ko je bilo platno obeljeno, ga je Meta vzela in v mesto nesla in pa še vso svojo gotovino, stari cekin, ktereга ji je pred šestdesetimi leti kerstni boter podaril, in sreberni križček je sabo vzela.

Agata se začudi in vpraša: „Čemu

pa to vse?“ „Agata! radovednost se ne spodobi tvoji starosti“, ji odgovori, „boš že še zvedila, kadar čas pride!“ Agata jo hoče spremiti in ji platno nesti, pa nič ni pomagalo.

„Kaj še, tu mi ne moreš kaj pomagati; to moram sama opraviti“, ji odgovori mati. Počasi gre tedaj stara žena z jerbasom na glavi, ki za njo ni bil malo težek, v dolino k preljubi podobi. Serčno in goreče govori ondi z materjo božjo in kakor pomlajena in polna veselega upanja se vzdigne proti mestu.

Srečno pride v mesto in ondi svoje platno kmali in dobro prodá. Denarje prešteje in lepo število jih je s cekinom naverh. „Dovolj jih bo“, si misli, „in če mi jih kaj primanjka, mi bodo ljudje že upali na moj pošten obraz in materi božji v ljubo“.

Njena prva skerb je zdaj, dobrega umetnika poiskati, ki lepe Jezuške izrezuje. Kmalí zvé zanj. Jezuškov, lepo in umetno izrezanih je na izber na prodaj. Z veselím čudenjem ogleduje Meta cveteče, rudeče obrazčike, ki so se ji smehljali. Sker-

bno ogleduje vsako detice. Naj lepše je hotla kupiti, da bi se materi božji v dolini bolj prikupila. Težko jo je pa skorej stalo, da bi si pravega izbrala. Oberne se tedej k umetniku, kteremu je bilo njeno prosto obnašanje kaj všeč. „Dajte mi gospod, dajte najlepše dete; najlepše bi rada imela, da bi z njim mater božjo prav razveselila“.

„Najlepše bo pač tudi naj bolj drago, ljuba žena!“ ji reče mojster. „Nič ne dé,“ odgovori na to Meta prosto; „materi božji v čast se ne sme na denarje gledati; najlepše dete ji hočem kupiti, in če bi tudi moja hišico veljalo“.

„No, no“, pravi mojster se smejaje, „tako drago ne bo, náte, svetujem vam, to le kupite!“

„Ali to le? to detice ima tako blede suho obličice; ne ne, to le sami imejte. Kako bi me mati božja gledala? Zdravo, okroglo, rudečelično detice ji hočem darovati. To jo bo veselilo“.

Mož se ji še bolj smeja in da ji drugo, rekoč: „Tu imate okrogle, rudeče ličica“. „To ima pa rumene lasčike“, reče Meta, „naš gospod faj-

mošter so pa večkrat rekli, da je imel naš zveličar bolj črnkaste lase, in pri nas na kmetih tudi kaj ne obrajtamo moških z rumenkastimi lasmi. Ne zamerite, gospod, zdaj še le vidim, da imate sami take lase; brez zamere“. „Nikakor ne“, odgovori mojster se smeja. „Najbolje bodele storili, če si ga sami zberete“.

Meta še enkrat vse Jezuške na tanko pregleda; nazadnje si zbere detice s prijaznim, rudečeličnim obrazčikom in s črnkastimi lasmi, ter vpraša, kaj velja. Mojster ga ni drago cenil, in Meta plača, kolikor je hotel. Ker ga je prosila, ji je pokazal k krojaču, pri katerem je za Jezuska židan, z zlatom obšit plajšček kupila.

Meta je imela preserčno veselje nad prelepo podobo. Še nekaj dnarjev ji je ostalo in za nje je kupila cinjasto, nekoliko posrebreno kronico za na glavo. Z veselím sercem poljubi detice, ga v čisto pertenino zavije in z njim domu hiti. Zdi se ji, kakor bi svojega Jožka nesla. Pogovarja se z njim in na serce ga pritiska; zdaj se smeja, zdaj joka. In pred ko misli, je pri materi

božji v dolini. Onda Jezuška razvije, poljube in veselja in žalosti jokaje, ga položi v naročje matere božje.

„O Marija!“ poklekne in prosi, „veš, da sem se na vso moč prizadjala, ti tvojega sinčka zopet dati; stradala sem zavoljo tega in se potila, spanja nisem vživala. O bodi mi milostljiva in pomagaj mi s svojo mogočno prošnjo, da se tudi moj sin k meni verne“.

Solnce je že zahajalo; žarki so se svetili skozi vejevje na Marijino glavo, in Meti se je zdelo, da ji mati božja prijazno in hvaležno primajuje.

„Resnično,“ reče Meta polna sladkega upanja, „saj vem, mati milosti, premogočna gospa, ti mi ga boš izprosila; ti boš pomagala!“

To izgovorivši vstane in v ročice Jezuškov vošeno podobico položi. Podoba ta je imela njenega Jožka pomeniti in presveto Marijo vsakdan v njegovem imenu prositi, da bi se zdrav vernil.

Vesela, kakor že več let ni bila, hiti proti svoji hišici. Agata jo prijazno sprejme in se glasno in s serčnim veseljem čudi, ker je njena rednica toli-

kanj vesela. Še bolj se pa čudi, ko ji Meta dve dvojáci dá in jo v gostivnico pošlje po vina in kosček mesa. Dolgo se že niste tako gostovale in prav dobro se njima je prileglo. Po vešelem večeru gre Meta počivat. Sladko spi in sanja se ji, da je prišla mati božja k nji z Jezuškom, kterega ji je bila podarila, v naročji, in da ji je prav milostljivo rekla: „Zaupala si v mé, in mi mojega sina podarila in v svoji revšini naji obilo obdarovala; zatorej hočem tvojega sina za svojega vzeti, na svojih rokah ga hočem nositi skozi viharje in pogo-rišča in ti ga varno pripeljati“.

Te sanje so Metino upanje močno oživile. V vsi soseski so se pa vsi čudili, da je podoba matere božje zopet detice dobila. Nihče ni vedil, kdo je bil ta dobrotnik. Ogibali so bogate kmete in žene, ki niso imele otrók; uboge Mete se pa nihče ni spomnil.

Drugo poglavje.

Molek ali rožnikranec.

Ravno tisti čas, ko se je to v Evropi godilo, je bila tisuč ur od ondi, v Ameriki, pred mestom Bortonom angleška ladija pripravljena, da bi se domú vernila. Malo popred so se Angleži z Amerikanci pomirili l. 1783. Mnogo popotnikov, vojakov in kupcev vseh narodov, se je hotlo s to ladijo v Evropo verniti. Vse je bilo pripravljeno; vgoden veter je razpenjal jadra, in mornarji so samo še znamenja čakali, da bi odrinili. Kapitan pa ali vodja ladije se je z uro v roki, nevoljin po ladii sprehajal in je na cesto pogledoval, ki je k morji peljala, kakor bi bil še koga pričakoval. „Vendar enkrat!“ reče, ko čolnič od kraja odrine, in se barki bliža; „vendar enkrat; je pa tudi že poslednji čas; pripravljene bodite mornarji!“

Čolnič pride prav blizo barke, mlad mož stopi ven, in pleza tako jaderno po

barkini lestvi, da se na barko prišedši, spodtakne in na koleno pade; pa urno je zopet na nogah.

„Stojte, stojte!“ reče vodja zaničevaje; „ozrite se, gospod, nekaj lepega ste zgubili“. Mladeneč se ozre, molek ali rožnikranec je ležal pred njim na tleh; ko mu je spodletelo, mu je menda na tla padel.

Zaničevavno smejanje, zdaj tiho zdaj glasno, se je slišalo med mornarji in popotniki, mladeneč pa je svoj molik tiho pobral ter rekel, z modrim obrazom zaničevavce pogledovaje: „Gospodje, jaz sem katoličan; ako je kdo med vami, ktereга to žali, naj se oglasi. Odgovoril mu bom!“ Ko je to izgovoril, se je s svojo lepo postavo moško postavil; oči so se mu svetile. Svoj klobuk si je bolj na čelo potisnil in z desnico je prijel roč svojega meča. Smejanje je začelo ponehovati. „Papeževce je!“ reče eden; „skriven Jezuitar!“ vpije drugi. „Škoda“, reče neki čverst mož srednje starosti, ktereга je kapitan gospoda Filipa imenoval, „mož ima serce; želel bi, da bi nosil puško namest molka, ki se samo starim babam spodobi“.

Mladeneč pa še enkrat vpraša: „Gospodje, mermranje slišim, pa ga ne umem; vprašam še enkrat: Ako je kdo med vami, ki mu ni prav, da sem katoliške vere in tudi tù na tej ladii pri svojí veri ostati hočem, naj se saj oglasi!“

Njegove oči so se bliskale po okrog stoječih; njegova serčnost in pogumnost je vsem usta zavezala; nehali so ga zasmehovati. Vodja stopi predenj, in zdelo se mu je, kakor bi hotel za druge govoriti: „Gospod! nikogar ni, ki bi vas zavoljo vaše vere sovražiti hotel, moj kuhar je zamorec, moj častnik ali oficir luteranec, moj veslar staroverec, kakošne vere pa da so drugi moji pošteni popotniki, to preiskovati pa nimam ne pravice, ne volje; vi vtegnete svoj molek povsod obirati, kjerkoli hočete, čegori v jerbasu, samo to želim, da mi tu na barki mirujete“.

„To tudi jez želim“, odgovori Nemec, „pa rekel sem, nihče naj moje vere in mojih šeg ne zaničuje, če ne —“

„Upokojite se, upokojite“, ga tolaži gospod Filip, kteremu je Nemčevo krepko obnašanje bolj in bolj dopadalo;

„rožnikranec na tej ladii, v rokah tako mladega vojaka je kaj novega in posebnega; zato nam ne smete zameriti, če se nekoliko posmejamo. Pa prav imate, če hočete da se vaša vera spoštuje in ne terpite, da bi jo kdo zaničeval. Pri slavi moje domovine! Filip Kenedej vam bo pomagal, zaničevavcu jezik zavezati“.

„Gospod, zahvalim se vam“, odgovori Nemec prijetno osupnjen; „mislim, da se na to ne bo izšlo“.

„Zanesite se na mé; naj pride karkoli; mož beseda! Pa zdaj spravite svoj molek; prepričan sem, da nimate namena z njim zdražbe delati. Pojdite, bova eno kupico na srečno potčila; bolj se morava soznaniti“.

Vodja stopi k njima: „Oj, gospod Filip“, reče z zabavljivim smebljanjem in mu pomiga na stran; „kaj novega mi je, da se tako vročega luteranca za rožnikranec poganjati vidim“.

„Pri Bogu! ne, ne za rožnikranec“, mu odgovori Filip ostro; „vender pa za tujo pravico in za razžaljeno, in sicer po krivem razžaljeno čast, se nisim nikolj bal potegovati se, vodja!“

„In kaj, ko bi tudi čas prišel, da bi tudi vi rožnikranec molili, gospod Filip?“

„Kaj si zmisлите? Nikdar ne!“ mu odgovori ta z nekako nevoljo.

„Ne zagovorite se! Poznal sem doma v svojih gorah človeka, ki je bil goreč luteranec, njegova stara mati pa je bila katoličanka in kaj vneta za od-pustike in za rožnikranec. Enkrat si uni človek eno zmisli in obesi staro mačko z njenim rožnikrancem“.

„To je bil hudobnež!“ odgovori Filip ježno.

„Fantovska norčija, če mi dovolite; stari materi je to oskrunjenje rožnikranca in pogin stare mačke tako serce tergalo, da je umerla. Na smertni postelji je še prerokovala, da bo njen vnuk v spravo te strašne hudobije z rožnikrancem pokoro delal“.

„In ali se je tudi zgodilo?“

„Se je! gospod! V začetku so se smejali temu prerokovanju; vnuk sam se je velikrat smejal zavoljo tega, pa kmali se je drugače zgodilo. Popotoval je, in na Francoskem in na Laškem je prišel med posebno družbo. Kmali je

našel dobre prijatle, ki so ga z zvi-
jačo ob pošteno vero njegovih spred-
nikov pripravili, in, gospod, njegova
stara mati je prav prerokovala. Zdaj
moli tisti človek v kloštru rožnikranec in
brevir. Gospod Filip, zavoljo tega
glejte, da se ne zagovorite!“

„To je čudno!“ je rekel ta; „ali z
mano se ne bo nikoli tako zgodilo“.
„Nikoli ne!“ je govoril vodja dalje, „če
se varujete in um in serce prav ohra-
nite. Zakaj katoličani drugovercem
povsod zanke stavijo, povsod lazijo Je-
zuitarji in lové ljudi v svoje mreže. V
palače si vedó pot napraviti, kakor v
koče kmetov; v puščave Amerike zaha-
jajo, vozijo se čez morje in previsoke
jim niso gore, ne reke preširoke. Ne
bojé se ne terpljenja, ne smerti. Va-
rujte se gospod Filip! zdi se mi, da
je ta Nemec eden tacih ljudi; zakaj
hlinjence vtegnete v vsakteri podobi
viditi“.

„Se motite“, odgovori Filip in ogle-
duje nekaj časa blago in pošteno ob-
ličje Nemca, ki je na ograji barke
slonil in proti mestu gledal. „Gotovo

se motite, gospod, ko bi bil tak, bi se bil drugače oglasil“.

„Ne poznate zvijačnosti téh ljudi“, mu reče vodja na to; „zdaj delajo skrivaj, zdaj napadajo očitno; pa kaj je na tem“, — začne čez nekaj časa z ostudno merzoto in zaničljivim smehljanjem, ako tudi vi z Nemcem rožnikranec molite?“

„Nikdar ne“, odgovori Filip, „nikdar ne, pred se morajo jagode njegovega rožnikranca v kruh premeniti, preden bom jaz katoličan!“ Tako je govoril Filip. Preden je pa deset dni preteklo, so ga te jagoda otele, da ni lakote poginil.

Poslednje besede Filipove je Nemec menda slišal. K njemu je šel, kakor bi mu hotel odgovoriti. V tistem hipu je dal vodja znamenje za odhod. Urno so sidra (mačke) vzdignili, topovi so zagromeli v poslednje pozdravljenje. Vriskanje mornarjev in popotnikov, ki so s klobuki in rutami od svojih prijatlov na suhem in na bližnjih barkah slovo jemali, je vsako pogovarjanje nemogoče storilo. Tiho in varno se je zibala lepa ladija, kmali

je bila na širokem morji, ki je kot velika, neizmerna planjava se razprostirala. Nemca je urno gibanje in zibanje očitno veselilo, sej ga je ladija v preljubo domovino peljala. Filip stopi k njemu, ga na ramo poterka, ter reče: „Pojdite, gospod, v bolj natanko soznanjenje in za srečen prihod v domovino bova par kupic dobrega vina spraznila; to naju obvaruje morske bolezni; glejte tam stoji mizica z vinom in sirom“.

Nemec se prijaznemu vabljenju Angleževemu ni mogel braniti. Filip je čutil neko nagnjenje k Nemcu, ktereга njegova odkritoserčnost ni skrivala. Nekoliko let stareji od Nemca in skušen mož je kmali spoznal njegovo čisto serce. Vino ju je besedne storilo. Filip je napeljal pogovor na Nemško, in njegov prijatelj je govoril z nadušnimi besedami od svoje domovine.

„Kako se je pa zgodilo“, praša Filip, „da ste zapustili svojo domovino? Ne zamerite, da vas vprašam; saj ne vprašam vas iz vedoželjnosti, temuč ker mi vaša osoda serčno milova“.

„Zató vam rad odgovorim; mogel sem svojo domovino zapustiti, silama so

me vzeli stari materi“. „Ali silama? To bi se vam ne bilo v naši svobodni deželi zgodilo?“ „In vender, gospod! so angleški denarji moje napadnike zapeljali. Vojaški nabiravci so me napadli po noči, ko je moje serce veselja poskakovalo in sem hotel hinavskemu nesrečnežu pomagati. Roke in noge so mi zvezali in me med Hese vlekli, ki so mogli svojo kri v Ameriki prelivati“. „Bodalo so mi na persi nastavili, in tedaj sem mogel vojaško prisego storiti?“

Pri Trentonu nas je napadel hrabri vojvoda amerikanski Vašington, in nas je strašno potolkel. Vjet sem bil z mnogo družimi Hesi. Sreča mi je hotla, da sem jim všel. Utrudil bi vas, ko bi vam vse povedal, kaj da sem terpel; žeja in lakota še ni bila narhuja muka, ki sem jo prestal. Čez visoke gore sem mogel laziti, brezkončne gojzde, grozne puščave sem mogel prehoditi, široke reke preplavati, preden sem v Montreal prišel. Ondi sem našel Španijolca, ki je s kožuhovino kupčeval. Smilil sem se mu. Skerbel je za me, in pripravil me je v mesto Limo, v hišo premožnega in verlega

kupca. Dona Ksaverja je bilo moji gospodinji imé. Nikoli je ne bom pozabil. Za svojega otroka me je hotla vzeti. Tode, gospod, pravo mater sem še imel in k nji je hrepenelo moje serce. Šest let sem ostal pri dobri gospej, ki me nikakor ni hotla preč spustiti. Ko svoj poslednji god obhajam, pride k meni in mi reče solznih oči: „Mater imaš v svoji domovini; zdihujejo in jokajo po tebi; greh bi imela, ko bi te dalj zaderževala. Pojdi tedaj, pozdravi mi mater in nesi jim to le!“ In mi dá lepo skrinjico, v kateri je bilo tisuč španijolskih cekinov. Ginjenega serca poljubim roko svoji dobrotnici; sladko, sladko se je smehljala. „Tvoja mati so gotovo pobožna žena“, govori dalje; „zakaj pobožno so te zredili. Na, daj jim tudi ta molek in prosi jih v mojem imenu, da naj vsako saboto zame molijo“. — „Vidili ste molek, Filip, pred malo časom, in dobro sem slišal, kaj ste si mislili od njegovih jagod; čudo hoteti, je pa preveč“.

Filip pogleduje smehljaje svojega prijatla. „Ko bi pa čudeža treba bilo, da bi se zmotena duša na pot zveli-

čanja pripeljala, ali menite, da bi Bog čuda ne storil?“

„Gotovo, gospod, ko bi se drugače ta duša rešiti ne mogla“.

Ker je več popotnikov proti njima šlo, sta nehala se pogovarjati. Jožef je stisnil roko Filipovo in šel od njega. Ne dalječ od nju je stal barkini vodja, in njegove oči so se spod gostih obervi sovražno blisketale na Jožefa.

Tretje poglavje.

Vihar.

Veselo, kakor od hrepenjenja po domovini gnana, je plavala ladija po valovih. Popotniki, katerih je bilo toliko na majhnem prostoru, so se ga poprijaznili, pa Jožef se je njih družbe malo vdeleževal. Bil je sicer vsem na ladii postrežen in prijazen; pa ljubil je nar bolj samoto; samo Filip, kateri mu je bil od dné do dné bolj prijatelj, je bil njegov tovarš. Verlemu Angležu je čisto, krepko serce Nemčevo, kateri je z bi-

strim umom za svoje leta kaj obilno skušenost razodeval, prav dopadlo. Njegovo nehlinjeno nagnjenje mu je pa tudi Nemec s serčno prijaznostjo povračeval. Kmali sta si bila razodela svoje serca, si razložila svoje življenje in svoje namene za prihodnost. Kmali so ju na ladii imenovali zvezdi **Kastor** in **Poluks**. Od dné do dné sta se bolj ljubila.

Enega večera, ko je morje, kakor bi hotlo zadremati, nenavadno pokojno bilo, in so nebeške zvezdice svojo sreberno svitlobo na barko utrinjale, sta prijatla kraj barke slonela in se prijazno pogovarjala. Filip je pripovedoval prijatlu od svojega lepega posestva v Anglii, od svoje žene in od svojih ljubih otrok, po katerih mu je serce hrepenelo. „Ti ne veš, Jožef, kako mi je bilo pri sercu, ko sem na ladijo stopil, ki me ima k njim pripe-
ljati. Zelel sem ji peruti; še nikoli se ni hrepenenje po mojih ljubih v mojem sercu tako močno zbudilo; vidil sem jih že, zdelo se mi je, da jih že slišim, — in vendar, kako dalječ imam še do njih!

Tako težko mi je bilo pri sercu; pa — tebe sem zagledal, in odleglo mi je“.

„Ljubi prijatelj, ali jaz sem ti mogočel serce olajšati?“

„Tako močno me je serce k tebi vleklo; meni je dopadla tvoja serčnost in tvoja gorečnost, ko si se za svojo tu tolikanj sovraženo vero tako krepko potegnil; pa ni samo to bilo; povem ti, da mi je odleglo, ko sem tebe vidil in tvoj glas zaslišal. Bilo mi je, kakor bi te mi bil Bog poslal. Ali verjameš, Jožef, da Bog tudi zveste serca skup pripelje in jim moč dá, da se koj spoznajo?“

„Verjamem Filip; gotovo mora to tako biti. Sej pride ljubezen z nebes in angelj ljubezni, zveste serca tukaj na zemlji nerazvezljivo zvezuje“.

„Jože, in potem mi je vedno, kakor bi mogla tvoja ljubezen mene osrečiti. Ti mi moraš nekaj dati, pa ne vem prav, kaj?“

„Filip, Bog daj, da bi te mogel tu in tam srečnega storiti; hoti od mene kri mojega serca, polovico mojega življenja!“

„Ne denarjev in ne blaga, ne življenja, ne kervi nočem od tebe, Jožef; nekaj drugega mora biti. Ne, ne mogel bi te oropati; ker mi ti daš, moraš tudi ti prejeti“.

„Filip, govori bolj razumljivo“.

„Oh Jožef, ali sam morda vem, kaj me k tebi vleče? Nekaj pogrešam, nekaj prav velicega pogrešam, in zdi se mi vedno, kakor bi samo ti to mogel dati“.

Oba sta čutila, da se jima serce preveč taja, da bi se mogla še dalje pogovarjati; poslovita se s prijateljskim pozdravljenjem in gresta spat.

Da sta se Filip in Jožef tako urno in serčno poprijaznila, se je vsem na ladii kaj posebnega zdelo, in govorili so to in to. Narmanj se je pa to vodju prileglo. Več ni skrival, da Jožefa sovraži, in tega tudi ni mogel skrivati. Sovražni pogledi njegovih oči, njegovo ostro in osorno obnašanje proti Jožefu je razodevalo njegovo sovražnost do njega. Jožef pa je kazal vodju terdno, serčno pokojnost, ki ni nikakoršne nespodobnosti od njega terpela, in zdelo se je, kakor bi bil za nevrednega ga

imel, da bi od njega odgovor tirjal, zakaj se tako do njega obnaša. Ni ga ne iskal in se ga ne ogibal. Še zmenil se ni za male nagajljivosti in nepri-
ljudnost vodjevo, kterega je to moško obnašanje še bolj bodlo. Pa še bolj očitno svoj serd do njega pokazati, si vendar ni upal. Njega samega celó je bilo pred pogumnim pokojem Nemčevim nekako groza. Verh tega mu je bil Filip, kterega je vse na ladii čislalo, močna podpora. Zaklenil je tedaj vodja svojo jezo do Nemca, kterega je od dné do dné bolj pisano gledal, v svoje serce, in čakal je le priložnosti, da bi se prav ostro nad njim zmaševal.

V osmih dnéh so se precej dalječ pripeljali; vreme, ktero je doslej tako lepo bilo, se je začelo zdaj naglo kaziti. Svitli oblaki so zginili na obnebji, in sivkasti, megleni potezki so se začeli razširjati; tamneji in tamneji so prihajali in v černe hude oblake so se premenili, kateri so kakor ogromne gore v valovje hotli se pogrezovati. Valovi so začeli hrupeti, in po njih so se belkaste pene gonile, in silno tuljenje razdivjanih vetrov je bučalo, ki so se s hudim

protenjem v jadra in jambore zapletali, kakor bi jih hotli razrušiti. Potem nastopi nekoliko časa žalostna tihota; bilo je, kakor bi si vihar novo moč za razsajanje pripravljaj, da bi s toliko večjo silo začel razgrajati. Sivi oblaki se počerné in se bolj in bolj znižujejo nad ladijo kakor sovražne pošasti. Blisk in strela šviga iz njih in grom se valí s strašnim donenjem med ploho, ktero zdaj černi oblaki v curkih izlijó.

Strahú in groze plahi gledajo mornarji in popotniki v divje vihranje pomorskega boja.

„Hudo delo nas čaka“, reče vodja, „o, ko bi bila saj noč prestana!“

Urno vse jadra razun prednjega zvijejo; ali — malo je pomagalo. Huje in huje morje divjá in barko zdaj vkviško, zdaj v brezno po valovih premetava. Večkrat pluskne valovje na ladijo in vse vse premoči. — Vodja in mornarji delajo na vso moč, da bi ladijo oteli. Plašno in molčé se popotniki ali v svoje halupe umaknejo, ali pa verh barke zbirajo, kjer tovarš tovaršu po prenehanji ali pa pritiskanji vihre svoje upanje, ali pa svojo skerb razodeva.

Noč je pretekla o strašnem terpljenji. Gosta megla je oznanovala jutro. Pa vihar ni nič odjenjal. Filip in Jožef sta nekaj noči v molitvi, nekaj v pogovorih prečula. Zjutraj prideta na barko. Pri vodji in pri mornarjih malo malo upanja zaznata. — Vodja je kar naravnost rekel, da nič več ne upa, da bi barko oteli, če bo vihar še dolgo razgrajal. Bal se je, da bi na podmorske skale zanešeni ne bili. V tem hipu jame strašno škripati. Kot gora visok val zagromi na zadnji konec barke, in dve jambori celó se zlomite.

„Jože“, zavpije Filip, „mislim, da nas more samo čudež oteti!“

„Jaz še upam“, odgovori Jože. — Na vseh obrazih je obupanje znati. Urno zlomljenih jambor kosove v morje pomečejo in za silo druge postavijo. Vihar pa dalje divjá in jih bliže in bliže proti nevarnemu skalovju zaganja. Okoli treh popoldne je bilo, kar se barka vsa stresne in obstoji. In takošen je bil potres, da se vse jambore, kar jih je še bilo, čez barko poderó in več oboj razdrobé. Vsi v strahu in obupu zakričé: „Pogubljeni smo! Barka je

že vdjana“, odgovori vodja z nepremagljivo mirnostjo; „upati moramo, saj svoje življenje oteti. Urno čolne odpnite! Proti Jamajki gremo; ta otok je najbližji“.

Ali — strah in groza! En čoln se je v viharju od barke odtergal, kar nobeden ni vidil; en sam pa je bil premajhin za vse. Urno ga odvežejo in v razdivjano valovje spusté. Popotniki in mornarji se rinejo proti njemu in vsak hoče prvi vanj priti. Strašno je hručenje in obupno kričanje, in veliko se jih je v stiski pogreznilo v globoko morje.

V tej sili in v tej strašni stiski sta kazala Filip in Jože serčnost in bistroumnost, da se je bilo čuditi. Pomagala sta pred vsem drugim ženskam in bolnikom v čoln, tolažila in pogovarjala maloserčne in prizadevala stasi, povsod red ohraniti in nesrečo odvracati. Čoln se čedalje bolj polni in sodje z vodo in živež ga še bolj teže. Vsi popotniki razun dveh prijatlov in štirih sužnih zamorcev so že v čolnu, kateri vidno omahuje in se skoro topí.

„Za božjo voljo! Filip“, kliče vodja; „pojdite in vendar ne odlašajte več! Vi

ste poslednji, kterega utegnem še vzeti; drugi naj gledajo, kako jim bo Bog pomagal“.

„Jaz grem le s svojim prijateljem“, zaverne Filip; „njega morate vzeti!“

„Ni mogoče; ali ne vidite, da je komej za vas še prostora in čoln se skoro topi“.

Strahoma se gledata Filip in Jože, in resnico je vodja govoril.

„In ali hočete četrvero ljudi tukaj pogubiti?“

„Bolje je, da jih pet pogine, kakor pa šestdeset; urno, urno, Filip! Spomnite se svojega strica, svoje žene in svojih otrok! Nemcu bo pomagala njegova sveta devica in njegov rožnikranec“.

„Kaj“, reče Jože z nevoljo, „v smertni nevarnosti hočete še zabavljati? Dobro vém, da me zavoljo moje vere sovražite, zavoljo tega me hočete tukaj pustiti. Bog vam odpusti to! Rečem vam pa, vodja, meni bo pomagala prošnja presvete device; blagor vam, ako bodete tudi vi oteti!“

„Jože! jaz ostanem pri tebi“, reče Filip. —

„Ti pojdi, prijatelj, spomni se svoje žene in svojih otrok! Ako me notranji glas ne moti, ki me še nikoli ni zmotil, se bova še vidila“.

„O preljubi, tukaj na zemlji ne več!“

„Filip, pojdi v čoln, prosim te, poslednji čas je!“

„Zadnji pot, gospod Filip“, zakliče vodja, in vervi, s kterimi je bil čoln k barki privezan, presekati ukaže, „zadnji pot!“

Počasi gre Filip, ktereга Jožef na pol vleče, k lestvici. „Ne, ne“, se brani, „jaz te ne morem zapustiti, Jožef! s tabo hočem živeti, s tabo hočem umreti“. Ta pa prijatla z močjo objame in ga strahoma in skoro silama urno kot blisk verže v čoln.

„Pozdravi mi ženo in otroke svoje!“ kliče za njim. Pa Anglež mu ne more nič odgovoriti. Usede se, kakor v omedlevici, v kotič čolna, glavo na persi nagne, in oči z rokami zakrije.

Ko se čoln počasi in težkotno po valovih ziblje, sužni zamorci obupajo; s strašnim hripavim vpitjem planejo v morje in plavajo za čolnom, —

ali nobeden ne pride do njega. Utonejo vsi zaporedoma.

Jože je ostal sam, sam in zapušen. O to je bilo strašno! Vsak hip se mu je bilo bati, da se bo barka potopila. Posamne deske so se že odtergovale. Še je gromelo, pa že manj; še so valovi vihrali, pa vendar ne več tako močno. In Jože je pokleknil in zdihoval k Bogu: „O nebeški oče! reši me iz te sile, kakor si bil Jona iz trebuha ribjega otel in svojega aposteljna iz razdobljene barke na suho pripeljal. Prosi ti za me svojega božjiga sina, mojega gospoda in zveličarja, milostljiva, mogočna devica! prosi za me, ti moj angelj varh! prosite za me, vi svetniki vsi! Ako je pa tvoja volja, nebeški oče, da naj tukaj brez spovedi in brez presvetega obhajila umerjem, o daj mi milostljivo smertno uro, o ne pusti me omagati v veri in zaupanji v té!“

Sladko upanje je lilo z žarki tolažbo v njegovo serce. Sabota je bila. Spomnil se je svoje obljube, da bo v čast svete device in za zveličanje duše svoje blage dobrotnice gospé Ksaverije, ta dan en rožnikranec molil;

molil ga je in poljubil križček, v katerem so bili dragi sveti ostanki. Lože mu je bilo. In jel je, svoj stan prevdarjati in pre-mišljevat, kako bi se mogel rešiti. Res je, da je bilo to le po čudeži mogoče. Druzega ni mogel storiti, kakor nekoliko tramov in desk zvezati in na tej slabi ladii se valovom in milosti božji prepustiti. —

Nič se ni bilo muditi. Voda je bolj in bolj v barko prihajala. Jožef je prinesel vina in prekajenega mesa iz barke, s katerim bi se bil imel na poti živeti. Potem je vzel sekiro in si je z zlomljenih jambor nekako ladijo stesal, katero je z vervmi in žebli zvezal. Noč se je naredila, noč, za zapuščenega polna terpljenja in žalosti. Zjutraj je dodelal svojo ladijo. Zadnji čas je že bilo. Z velikim trdom jo spravi v morje, se Bogu priporoči ter spusti po neiz-mirni planjavi.

Sapa mu je nasproti pihala in vožnjo ovirala. Čoln je šel proti Jamajki in Jože je tudi sklenil, tje svojo pot naravnati. Nobenega kazala, samo eno slabo jadro je imel. Samo Bog ga je zamogel tje pripeljati in rešiti.

Obnebjje se je razjasnilo. Solnce je kaj lepo sijalo in sapa je jela ugodno pihati. Dva dni že je bil Jože na morji, in še nobene barke ni ugledal, ki bi ga bila rešila. Samo tu in tam ga je kâki morski som srečal. Hrane mu je začelo zmanjkovati. Vedil ni, kam ga bo morje zaneslo; pa ravno v takih priložnostih se verno serce kristijana pokaže. Jožef ni omagoval v svojem upanji. Saj je vedil, da je v nebesih oče, brez kterega volje nobena stvar ne mine, še manj pa človek. Njemu se je popolnoma zročil.

Tretje jutro je zaslišal od dalječ tiho čofotanje; vidil je nekaj proti njemu z velikim trdom plavati. Poln čudenja in pogumnega serca je naravnal Jože svojo ladijo proti plavajočemu. Kmali se vzdigne hlad iz valov in človeka vidi na njem. Čedalje bolj se mu bliža. Bistro gleda tje in neverno veselje in začudenje se zlije po njegovem obličji.

„O Bog!“ zavpije z veseljem, „ne motim se ne, moj Filip je; saj sem vedil, da se bova še vidila“.

Prav blizo eden družega prideta. Veselo pomoli Filip svoje roke iz valov

in mu miga. Tudi on spozná svojega prijatla. Urno sune hlod od sebe, se požene na ladijo in Jožefa na svoje serce pritiskaje reče: „O moj Bog! moj Jožef!“ In nobeden ni mogel besedice govoriti, tako sta bila ginjena. —

Vidil je Jožef, da je Filip ves ob moč. Dal mu je poslednji požirek vina in grižljaj kruha, s katerim se je hotel prihodnji dan preživiti. Hlastoma to povžije Filip. Tako je bil utrujen, da je komej stal. Na ladii se je ulegel in podal prijatlu hvaležno in s pogledi preserčnega veselja in neizrečenega terpljenja svojo roko. Jožef je spustil nekaj časa veslo, poleg njega pokleknil in podpiral njegovo mokro glavo, s ktere je voda scurkoma tekla.

„Filip! ali te imam spet? saj sem vedil, da naju bo Bog zopet skup pripeljal. Terdno mislim, da naju bo otel“.

„Zahvalim se mu že za to, ker mi dá na tvojem sercu umreti“, je odgovoril Filip.

„Filip! moliva, da te ohrani tvoji ženi, tvojim otrokom, tvojimu prijatlu“.

„Ohraniti? Jožef ali mene samega? Šestdeset ljudi sem vidil poginiti! čoln

se je zvernil, vodja in vsi so utonili; na blodu sem dalje plaval, brez upanja, brez tolažbe!“

„O sveta devica“! vzkliče Jožef prestrašen, „kako se je to zgodilo?“

„Veš, da je bil čoln prepoln; sapa je slabo pihala in z največjim terpljenjem smo veslaje komajkaj odrivali. V strašnih bolečinah sem sedel na čolnu. Večkrat me je obšla skušnjava, iz njega skočiti, k tebi nazaj plavati in s tabo umreti ali pa živeti. Zarotil sem se, vodju poverniti. Komaj sem jezo svojega serca berzdal. Drugi dan se je naglo sapa prevergla in nazaj nas je gnala. Komej za dva dni smo še živeža imeli. V strašnem stanu smo bili. Mornarji so se vpijanili in kermar je z napčnim veslanjem čoln zvernil. Pri tej priložnosti se je bila vodju glava razbila. Skorej vsi so v morji utonili razun tistih, ktere so ribe požerle.“

„Filip, in ti?“

„Jaz sem po sreči veslo zgrabil in na njem po valovih plaval. Ves večer in vso noč sem plaval, pa čez eno uro še bi se ne bil mogel deržati, tako sem truden. Nič upanja nisem več imel;

sam Bog te mi je pošlal v moje rešenje“.

„Res, Filip, mora čudo biti; zahvaliva se Bogu in prosiva ga, da rešenje, ktero je začel, končá“.

Molila sta goreče. „Jože“, prosi zdaj Filip, „ali nimaš nič več jesti?“

„Filip, dal sem ti poslednjo kapljico, poslednji grižljaj!“

„Bog se usmili!“ reče Filip osupnjeno „odšel sem smerti, ker nisim utožil, da bom mogel lakote poginiti“.

„Filip, ali je to tvoje zaupanje v Boga? Bodi serčen, saj ne moreva dalječ od kakega otoka biti“.

„Dalje kakor ti misliš!“ odgovori žalostni Anglež.

Jožef si je z vso močjo prizadeval priyatlu serčnost delati: Skušnja uči, da kadar život oslabi, mnogokrat tudi dušna moč upade. Filipova sicer tako krepka duša se v tej nadlogi ni mogla maloserčnosti vbriniti. Samo tako krepko zaupanje, kakoršno je zares keršanska izreja v Jožefovo dušo vsadila in so jo pozneje prigodbe in nesreče še bolj vterdile, je Jožefa podpiralo v težkem ter-

pljenji. Tudi njegovo truplo je omagalo, tudi on je začel silo lakoto občutiti.

S slabotnim veslanjem tirana je ladija počasi plavala po morji. Obnebje je bilo jasno, morje mirno. To je bilo nju edina tolažba. Noč je pretekla, jutro je prišlo. Dalječ okrog sta se ozirala, ali bi ktero barko zagledala, ki bi ju rešila. Ali nobene nista mogla zagledati.

Tako sta pretekla dva dneva in pomoči ni bilo. Žeja in lakota ju je strašno pekla; Filip posebno je silno terpel. Ležal je na ladii, bledega, žalosti in lakote upadenega obličja; in pogledoval je zdaj v nebo zdaj po morji, od kod da bo pomoč prišla. Večkrat je odperl svoje razgorele usta, kakor bi bil hotel kaj jedi ali pijače zavžiti. Prijatlova nesreča je še bolj pomnožila Jožefovo terpljenje. Položil je zvečer tretjega dne veslo na stran, ktereга njegova trudna roka nič več ni mogla držati, in k prijatlu se je usedel ter ga tolažil:

„Jaz nič več ne upam rešenja; Jožef, ali bi ne bilo bolje, v merzle

valove skočiti, kakor tu lakote in žeje poginjati?“

„In ko maloserčen samomorivec pred božjo sodbo stopiti? O Filip! pomisli, da nad nama čez vse mogočni oče živi, brez kterega vednosti noben las z glave nama ne pade; pomisli, da naju angeli varujejo in da sveta devica za naju prosi? Jaz še upam“.

„Ko bi kdo tako vero imel!“ odgovori Filip žalostno; „oh kako sem lačen!“

„Maloserčnež! saj menda veruješ v Kristusa? Poglej ga tu, kako na križu visi, za nas terpi, za nas žeje prestaja!“ Pomolil mu je križec na roženkrancu.

Filip, kterega je lakota skor obneúmila, mu potegne rožnikranec iz rok. Prijetin duh mu zapuhti iz njega. Vgrizne v jagode in kar škripaje jih razdrobi.

„Filip, kaj delaš?“ reče Jožef ves preplašen. „Ali jagode ješ? Še huje ti bo?“

„Ne, Jože, jem jih; ali je to mana?“ reče in jagode žveči. „Ali je to mana z nebes? To je sladka jed, ki moč daje!“

„Za božjo voljo, kaj govoriš?“

„Jožef, na, jej; dobro se ti bodo prilegle!“

S temi besedami je pretergal Filip rožnikranec na dvoje in dal polovico prijatlu.

S čudenjem in dvomljenjem pokusi Jožef jagodo; in res, dobra je. Kakor sladkor in čokolada mu diši. Hvaležno je pogledal Jožef v nebo in jedel. Ozerl se je na Filipa, kateri se mu je čudno oživilen nasmehljaj.

„Filip“, je začel prijazno govoriti, „ali vidiš, kako Bog pomaga? Ti nevernež, ti! ali se še spomniš, kaj si od roženkranca govoril? Zarotil si se, da ga ne boš pred častil, kakor, kadar te bodo njegove jagode hranile! Glej Filip, jagode tega roženkranca so te oživile, te morebiti smerti otéle.“

Te besede so Filipa pretresnile. Tiho je rekel: „Jožef, vem, da sem se tako zarotil; pa za božjo voljo, povej mi, ali so jagode tega roženkranca kruh postale, da bi naju živile? Ali se je čudo zgodilo?“

„To ni bilo čudo in je vendar

čudo"! Jože odgovori. Povedal je prijatlu vse.

Po vsi španjolski Ameriki, kjer katoliška vera kraljuje, časté presveto devico in mater božjo s posebnim zaupanjem; sveti roženkranec, kateri nam tako lepo življenje matere Marije in njenega božjega sina pred oči stavi, imajo ondi v veliki časti in ga mnogokrat molijo. Kakor nekdanje nune v katoliških samostanih po Evropi, delajo tudi pobožne žene v Ameriki podobe svetnikov iz sladkega testa, zgnjetenega iz sladkora, čokolade in drugih dišav, in jih delé kot dar med otroke in prijatle. Jagode taci molkov se sčasoma sterdé ko kamen in se leta in leta ohranijo, tako, da na take molke v tistih deželah ne molijo samo pridno, ampak jih tudi pridno zobljejo. Tak molek je dala gospa Ksaverija svojemu prijatlu v dar. In njegove jagode so bile v času najbitkeje sile lačnima neskončna pomoč. —

„Da se je to le primerilo, jaz tega nikdar ne verjamem“, reče po dolgem pomišljevanji Filip, „in vendar moje serce ne more tega popolnoma verjeti, bodi si, ko bova popolnoma rešena; in za to še manjka veliko, silo veliko!“

„O maloserčnež! ali še dvomiš? Ne, jaz sem si rešenja svest“, reče Jožef, ter oči hvaležno in verno v nebo povzdigne. „Hvaliva Boga, ki naju je v lakoti tako nenadama nasitil! O ti preblaga gospá, ko si mi roženkranec podarila, pač nisi mislila, da naju bodo njegove jagode živile!“

Tečna, dišeča jed ju je čudno oživila; še druge jagode sta tako med se razdelila, da bi se za vso silo še en dan prehraniti mogla. Deževati je začelo. Z veseljem sta lovila kapljice in gasila z njimi svojo hudo žejo.

„Glej Filip, kako Bog pomaga, k jedi nama da še pijače!“

Pretekel je tisti dan in še drugi. Jagode in vodo, kolikor sta je nalovila, sta povžila. Omagovati sta začela. Filipu je serce bolj kakor kdaj upadlo.

„Kaj nama pomaga“, je tožil; „da so nama jagode in dež za kratek čas pomagale? Samo terpljenje so nama podaljšale; morda bi bila brez te kratke pomoči že vse revšine rešena. Misliš, da se imava za to pomoč prošnji Marije zahvaliti? Zakaj nama popolnoma ne pomaga? Ako zamore toliko spro-

siti, kakor praviš, zakaj nama ne pošlje barke, de bi naju rešila?“

„Filip! moje zaupanje je terdno; o, da bi bilo tvoje tudi; jaz še upam in upal bom do poslednjega dihljeja. Gotovo Marija, presveta devica je močna, in če sva rešenja vredna, nama ga bo sprosila“.

Pokleknil in serčno je prosil; njegovo zaupanje, njegova vera je rastla, kakor je sila huji prihajala; sila je bila pa huda. Oba sta bila popolnoma ob moč; lakota in žeja pa ju je strašno nadlegovala. Kri jima je tekla kakor razbeljen svinec po žilah. Vrat in usta so se jima vnemale, da skor govoriti nista mogla. Sapa je začela močnejše pihati; nja slaba ladija bi se bila pri najmanjšem pihu prevernila. Molče sta ležala v neizrečenih bolečinah poleg eden drugega. Jožef je poskušal, Filipu roko stisniti in v nebo pokazati.

Ko se je pri tem težavno sklonil, je zagledal jadro, ki je kako pol ure od nju ravno proti njima vihralo.

„Filip, Filip!“ reče ves vesel, „rešena sva; ali vidiš barko?“

Kakor bi bile te besede novo

življenje vanj vdihnile, se je sklonil Filip in pogledal na morje. Tudi on je spoznal barko, ki je vedno bliže se vidila. Zjoka se in pritisne prijatla na svoje serce tiho jecljaje: „Jožef, rešena sva; prav si imel. O Bog, zahvalim se ti, odpusti mi moje slabo zaupanje!“

Jožef pa je hvaležno poljubil križ svojega molka in rekel: „Sej sem vedil, moj gospod in zveličar, da naju boš otel! Ti presveta devica, ti si nama pomoč sprosila!“

Barka bliže in bliže prihaja. Vpila sta, kolikor njima je še slaba moč pripustila. Jožef je mahal s svojim klubkom in Filip je slekel svojo suknjo, da bi ž njo znamenje dal. Vidili so ju z barke. Z veseljem, katero se z besedami ne more dopovedati, sta vidila prijatla, kako je čolnič od barke odri-nil in proti njima veslal. Ali tako slaba sta bila Jožef in Filip, da so ju mogli v čolnič nesti. Zakaj veselje kakor prestano terpljenje njima je skorej vso moč vzelo.

Španci so bili, ki so ju tako usmiljeno rešili. Jožef, ki je znal z njimi govoriti, jih je vprašal, ko je nekoliko

k moči prišel: „Ktera je ta barka, kateri se imava za rešenje zahvaliti?“

„Sveta devica Atoška je ime barki, in je njegovega katoliškega veličanstva, kralja španskega.“

To slišati je rekel Jožef globoko ginjen in vesel, kakor bi bil mater božjo samo vidil: „Filip! ali si slišal? pre-sveta devica naju je rešila!“

Filip se je v sercu pretresnil. Z neizgovorljivim pogledom je podal roko prijatlu; govoriti ni mogel, ker je bil preslab, še bolj pa, ker je bilo njegovo serce preveč ginjeno. — Čolnič je prišel zdaj k barki. Skerbno in polagoma so pernesli nesrečna prijatla na njo. Vodja barke je, in z barknim zdravnikom in duhovnom koj poskerbel, da se jima je kolikor mogoče pomagalo; in na novo sta se poživila. Drugi dan se je Jožef že tako močnega čutil, da je zamogel vodju in pobožnemu duhovnu svojo in Filipovo žalostno nesrečo povedati. Z začudenjem sta poslušala njegovo povest.

„Božje pota so čudne“, je rekel gospod Peter, vodja barke; „samo slepec jih ne more tu spoznati“.

„Vere in zaupanja moč zamore valove krotiti, kakor gore prestavljati. Blagor vama, ker sta v zveličarja in v njegovo deviško mater zaupala. Nikogar ne pusti poginiti, kdor v njo in v njenega sina zaupá“, je rekel na to Don Diego, duhoven na barki.

Ali Filip je za merzlico bolan. Pa ker je bil še mož v terdnih letih in so mu prijatli dobro stregli, se je toliko ozdravil, da je zamogel s postelje in s pomočjo Jožefovo ven na barko iti. Ko je enega večera, prvi pot v toplem solncu po barki sprehajaje, na konec barke podobo presvete device umetno izrezano in v češenje mornarjem postavljeno vidil, se mu je serce začelo topiti. Dolgo je ogledoval podobo. Žarki večernega solnca so obsevali obličje matere božje, ktera se mu je s svojim detetom na roki milo in prijazno smehljati zdela. —

„Jožef“, je rekel, „pelji me tje k podobi, zveličarjeve matere“.

Jožef ga je peljal. Pred njo je pokleknil ter rekel Filip z vzdignjenimi rokami: „Jezus in Marija, jaz sem vašin; veliko sta mi storila!“

Četerto poglavje.

Kaj se je dalje godilo.

Barka ta je bila v Havano, glavno mesto otoka Kubanskega, namenjena. Filipu in Jožefu ni nič drugega storiti bilo, kakor s Španci tje se peljati in v Havani, največjem kupčijskem mestu v južni Ameriki, priložnosti čakati, da bi se v Evropo prepeljala. Filipovo zdravje se je od dne do dne boljšalo; njegov prijatelj Jožef, vodja in duhoven, so mu na vso moč postrežni bili. Nekaka ti-hota se je vlegla na Filipovo obličje. Tajil ni, da ima z najimenitnišo rečjo opraviti; s premišljevanjem vere, v kateri je doslej živel, in s pretresovanjem te, h kateri ga je notranje hrepenenje in posebni prigodki naklanjali. Filip je hodil v mestu Kambridžu v navadno šolo angleških plemeničev. Občutno serce in zdrav um sta ga saj za nekoliko tiste poveršnosti obvarovala, ktera je navadni nasledek take izreje. Ko je po Francoskem in Laškem popotoval, je spoznal, da je katoliška, tolikanj zaničevana vera vsa drugačna,

kakor so mu doma pripovedovali. Njene pobožne, sercu tolikanj primerne šege so se mu močno priljubile. Soznanjenje z Jožefom, h kateremu ga je, kakor je velikrat rekel, nekaj posebnega nagibalo, je imelo veliko moč do njegovega serca. Pogovori s prijatlom so mu marsikake krive misli odvzeli. Terdna, nepremagljiva vera, ktero je Jožef v največi sili, ko je vse upanje zginilo, razodeval, je njegovo serce omajala. Njegova vera mu take terdnosti ni dajala. Jagode zaničevanega roženkranca, ktere je kakor v spričevanje sam pozival, so bile njegova jed o času lakote; barka, imenovana po presveti devici, je kakor po čudeži Jožefovo vero, da Marija in angeli za ljudi prosijo, poterdila in ga otela. To vse je moglo pošteno dušo premagati, in tista obljuba pred podobo svete device in božjega deteta je prišla Filipu iz dna serca.

Jožef in častitljivi duhoven sta Filipa v katoliški veri podučevala, mu razlagala, kar je dvomil in mu sveto katoliško vero v vsi njeni lepoti in krasi razkazovala. Bog je blagoslovil njuni trud. Filip je začel tudi z umom

to za resnično in božje spoznavati, k čemur ga je popred neko skrivno dušno hrepenenje naklanjalo. —

Prišli so na otok Kubanski. Enega jutra so zagledali Havano, veliko mesto južne Amerike, ki stoji na severnem bregu otoka v prijetnem, pa ne kaj zdravem kraju. Takrat je imelo že sto tavisent prebivavcev. Filip in Jožef sta se posvetovala, kaj bi bilo storiti. Na morji sta ob vse svoje premoženje prišla, zatoraj sta mogla na Kubi, kjer sta popolnoma neznana bila, za marsiktero nadlogo pripravljena biti.

Tu jima serčni Španec pomaga. „Gospoda“, jima reče, „prosim vaju, ne zaverzita moje pomoči v svoji zapreki, v katero sta, bodi Bogu milo, tako po nedolžnem zašlá; 500 gold. imam čez svoje potrebe, rad jih vama prepustim. S temi dnarji bodeta lahko v svojo domovino prišlá“. —

S serčno hvaležnostjo sta prejela priyatla to pomoč od gospoda Petra in obljubila sta mu, dnarje poverniti, v katerem koli mestu hoče. Duhoven ju je povabil v samostan njegovega reda; rekel je, da ju bodo ondi z veseljem spre-

jeli in jima postregli. On sam ju je peljal v samostan, kjer so jima tako ljubeznjivo postregli, kakor se nista nikdar nadjala. Filip je ondi popolnoma ozdravel in pripravljaj se je, katoliško vero sprejeti. Med tem, ko je v samoti premišljeval in molil, je Jožef, ki mu je čez opravila prijateljske ostajal, Havano in njeno okolico obhodil in ogledal. —

Da si ravno se je Jožef nad spreobrnjenjem Filipovim in nad tako čudnim rešenjem veselil, je bilo vendar njegovo serce žalostno in skerbelo ga je. Ko bogat mož je šel na morje, zdaj je bil berač. On bi bil breme siromaštva lahko nosil; on bi si bil s svojimi vednostmi lahko pomagal, pa domá so ga uboga stara mati čakali, in njim s ljubeznijo, s svojim bogastvom poslednje dni življenja osladiti, to je bila želja in prošnja njegovega serca; — zavaljo tega ga je njegovo bogastvo veselilo. Pa vsi ti upi otroške ljubezni, ti lepi sklepi za srečno prihodnost so, kakor njegovo premoženje, po morji splavali. —

Pa saj poznamo Jožefovo pobožno,

Bogu vdano serce. „Gospod je dal in gospod je vzel! češena bodi njegova sveta volja; da bi mi le mater ohranil in mene k nji pripeljal!“ Tako je mislil Jožef. —

Enega večera se sprebaja po ulicah krasno zidanega mesta. Ljudje vsih narodov so se motali po njih. Vse jezike sveta je bilo v mestu slišati. Pesmi in sladko brenkanje strun se je slišalo iz hiš med tem, ko so zamorci po opravljenem delu po domače plesali. Na enkrat je zagromelo kričanje: „Gorí! gorí!“ Po ozkih ulicah so se valili gosti dimni oblaki in plamen je švigal. Hram poln smole in prediva se je vnel. Dalječ okrog je raznašal oginjš, kakor goreče bakle, žareče kope prediva in smole. Kmali so gorele bližnje hiše, bližnje ulice. Strašno kričanje, vpitje nesrečnih, ki so hotli svoje življenje in premoženje rešiti, se je mešalo med hrušenje in pokanje ognja, ki je od hipa do hipa mogočnejše čez cesto segal.

Jožef je molil za pomoč božjo in hitel pomagati. Urno se je vstopil k brizgavnici in jo je napeljeval; kar zadene Španijola, ki je brizgavnico gonil,

ogorel tram, in ga tako pobije, da ga morejo nezavednega odnesti. Tisto hišo so oteli. Tista, ki je poleg nje stala in je bila lahko zidana, se je poderla. Tu je slišal Jožef milo klicanje. „O rešite me, rešite moje dete, za pet Kristusovih ran!“ je prosila neka žena, ki se je pri oknu bližnje goreče hiše pokazala in svoje roke stegala. Ogenj je okrog nje švigal; plemen in dim se je valil povsod iz nje. —

Jožef urno lestvo pristavi. V drugem nadstropji pa je nesrečna pomoči prosila. —

„Ni je mogoče rešiti!“ so vpili vsi okrog; „glejte, kako se tramovi podirajo. Ne stavite svojega življenja v nevarnost; je zastonj!“

„Življenje za življenje!“ je rekel Jožef serčno; „poskusiti moram!“

Z milim, milim glasom, da so se vsem serca tergale, je uboga ženska zopet prosila vsa že obupana, da nej jo rešijo.

„Jezus in Marija!“ je rekel Jožef; „varujta nas in usmilita se!“ Z mokro plahto se je ogernil in serčno po lestvici stopal. Gledavci so na kolena po-

padali in zanj prosili. Dim in ogenj je Jožefu nasproti švigal. Lasé mu je osmodil, obleka mu je že tu in tam goréla. Brez straha je šel naprej. Do okna je prišel. Za ograjo se je prijel, kakor bi se hotel v sobo zagnati. Pa dim ga je hotel zadušiti in dvakrat ga je nazaj zagnal. Slišal je milo tarnanje nesrečne ženske. V tretje se je okrenil v Jezusovem imenu omrežja in se je pognal na okno. Tu močna sapa potegne in dim razžene. Vidil je od plamena obdan v stanici podobo matere Božje; pred njo je klečala devica z otrokom na rokah, ter smerti čakala. —

„Presveta devica! vidim te!“ je rekel Jožef oserčen in z novo močjo oživljen; „rešila nas boš tudi iz ognja, kakor si nas otela iz valov morjá!“

Urno je zgrabel na pol omedlelo, verže čez njo in čez otroka že pol sožgano plahto in ji nese skozi ogenj doli po lestvi. —

Z veseljem in ploskanjem so sprejeli junaka. Jožef je izročil devo in otroka dvema ženskama v varstvo, ktere se nevarnosti niste bale in ste se usmijeno ubožici bližale. Kar iti je ho-

tel Jožef, ker je bil ves utruden in opaljen.

Mnihi so se vstrašili, ko je Jožef ves črn in ranjen domu prišel. Vse je povedal, v kaki nevarnosti je bil in kako je nesrečno devo in otroka rešil.

„O častitljivi gospodje!“ je sklenil svojo povest, „obupal nisem, ko sta mi ogenj in dim sapa jemala. Omagoval sem na gredi, slišal vpitje nesrečnice. Naprej sem hotel, pa nisem mogel. Serce se mi je tergalo. Kar je dim razpodila močna sapa. V plemenu sem vidil podobno presvete device z milostivim detetom. Bilo je, kakor bi mi bila k sebi migala v otetje na pol omedlele deve, ki je pred njo klečala. Z novim upanjem in s ponovljeno močjo se veržem v ogenj in rešil sem jo. Pa čast bodi Bogu in hvala mogočni prošnji presvete Marije!“

Prosil je g. očete, da naj molčé. Hotel je, da bi nihče ne zvedil, da je on rešnik bil; in obljubili so mu molčati.

Ker je bil zelo opaljen, je mogel več dni doma ostati. Filip in duhovni so mu prijazno tovaršijo delali. Njegovo djanje se je pa kmali po vsem otoku razglasilo. Jožef je zvedil, da sta deva

in otrok, ki ju je otel, popolnoma zdrava; in vesel je bil to slišati in je Boga zahvalil.

„Ali pa veste tudi, koga ste rešili, moj junaški prijatelj?“ ga vpraša enkrat vikši samostana.

„Ne vem, častitljivi gospod!“ je odgovoril Jožef, kateri si še upal ni po imenu rešenih vprašati.

„Vaše zasluženje je zavoljo vaše ponižnosti še enkrat toliko“, mu reče vikši prijazno in mu roko podá.

Morda vas bo razveselilo, slišati, da ste edinega otroka poštenega, imenitnega očeta oteli“.

„Edino dete?“

„Da, edino dete, Jožef; Donu Roderiku Saldecu, poglavarju Porto-Riškemu, ste oteli edinega otroka. Deva, katero ste z detetom oteli, je bila njegova pesterna. V opraviilih je prišel gospod tu sem. Dete — njegovo edino bogastvo po smerti njegove žene — je vzel v svoji očetovski ljubezni sabo, in vendar bi bilo med tem, ko je z višjim oblastnikom otoka Kubanskega rudarije pregledoval, v ognju poginilo, ko bi vas ne bil Bog poslal. Bog vam plačaj za to!“

„Gospodu bodi čast! znano vam je, častitljivi gospod, od kod da sem v največji sili pomoč prejel“.

Drugi dan je pripeljal vikši postavnega z zlatimi zvezdami na persih okinčanega moža k Jožefu.

„Hvaležnost vas je zasledila, da si ravno težko“, je rekel vikši, kteremu se je Jožef ponižno priklonil, „ako vašo ponižnost častimo, je pa vendar tudi naša dolžnost, hvaležnosti poti ne zapirati. Tu stojé gospod Roderik Saldec, Porto-Riški poglavar. Oni so oče deteta, ktero ste tako serčno oteli?“

Španjolec je med govorjenjem vikšega s svojimi bistrimi očmi Jožefa ogledoval. „Vi, blagi mož, ste moje dete, moje edino dete, veselje mojega življenja oteli. Zahvaliti se vam ne morem, kakor želim in kakor zaslužite. Sprejmite tedaj hvalo, slabo hvalo očeta, kteremu ste vse z življenjem njegovega sinčika tudi njegovo življenje oteli. Samo Bog vam zamore po zasluženji plačati. Če pa imate, preljubi moj prijatelj, kaj vošiti, kar zamorejo ljudje tukaj na zemlji dati, govorite; Don Roderik bo kar bo môgel storil, da vam vaše želje spolni“.

„Zahvalim se vam, visoki gospod; družega ne vošim, kakor v svojo domovino priti in ondi pri svoji materi za svojo domovino in za Boga živeti; upam, da mi bo Bog to željo spolnil“.

„Vi ste bili na morji nesrečni, blagi mož; ako vam je zlata treba, zapovejte svojemu dolžniku; polovico svojega bogastva položim v vašo oblast!“

„Česar potrebujem, to imam že po milosti tega častitljivega očeta; še enkrat, zahvalim se vam. Veselje, dva človeka rešiti — je že samo na sebi neizrečeno plačilo. Pustite mi to celo“.

„Ponosni junak!“ reče na to Don Roderik, „ponižujete se; pa vaša volja se izidi. Poverne naj vam tedaj Bog namest mene; pa majhin spomin morate od rešenih sabo vzeti“.

Roko je stisnil Jožefu in odšel z vikšim, ki se je pa kmali vernil.

„Lepo in blago ste ravnali! Jožef“, je rekel, „tako se vam spodobi. Pa Don Roderik ne bo tako od vas slovesa vzel“. Čez dva dni je pripeljal prior rešeno devo in otroka k Jožefu. Terezija, — tako ji je bilo ime — je padla prednjga na kolena in roke mu

poljubovaje se mu je z gorečimi besedami zahvalila za otetje. Z ginjenim srcem jo je vzdignil Jožef in poljubil dete, ktero je s hrepenenjem svoje ročice po njem, kakor po očetu stegovalo. Potem mu je podala Terezija skrinjico iz drazega lesa in rekla: „Don Roderik vas prosi, to le vzemite!“ —

Jožef je odperl skrinjico. Zlat križček z dražimi biseri okovan se mu je zasvetil. Terezija je pritisnila na peresce, in podoba Roderika in Jniga, njegoviga sina, se je pokazala; druga majhna podobica na zadnji strani križčka je kazala, kako ju je smerti otel.

Še bolj se bodo Don Roderik sami zahvalili“, je Terezija pristavila, ter se zjokala. „Barka“, je dalje govorila, „ki nas ima v Porto-Riko peljati, je že pripravljena odriniti. Vas, blagi moj rešnik, ne bom nikoli več vidila; pa vaša podoba bo večno v mojem srcu živela“.

„Molite za me! Terezija!“

„To mi bo sveta dolžnost, in to dolžnost bom še v svoji smertni uri spolnovala! Srečni ostanite in tudi vi me ne ne pozabite!“ Jok ji je zaverl

besede: „Sveta devica Marija vas pelji k materi v domovino!“

Še enkrat mu je pomolila dete; Jožef ga je blagoslovil, in urno se je potem Terezija odpravila.

O tistem času se je tudi gospod Peter, verli vodja, z Don Diegom, častitljivim duhovnom na barki, pri nji ma poslovil. V deželo Meksikansko sta se peljala. Ježefove rane so se zacelele in tudi Filip je popolnoma ozdravel. Nič ni bilo lepšega, kakor gorečnost, s katero se je Filip za pristop v katoliško cerkev pripravljaj. Njegovo hrepenenje, otrok katoliške cerkve biti, je od dne do dne bolj rastlo. Prišla je, dolgo zaželena ura. V samostanski cerkvi se je odpovedal zmoti, v kateri je doslej živel, in glasno je povedal, da hoče rimsko - katoliško in aposteljsko cerkev edino pravo, od Kristusa na Petrovi skali sozidano, od svetega Duha razsvitljeno terditi, da hoče v nji živeti, v nji umreti. Vikšemu so tekale solze veselja po licah. Po končanem svetem opravilu je podal globoko ginjen spreobrnjenemu roko. „Danes“, je rekel, „se je naši hiši sreča prigodila; zakaj

tudi vi ste sin Abrahamov postali! Gospod Filip! srečo vam vošim. V dnevu, ko bo Gospod sodit prišel, bo vsem očitno, kako velika, neskončno velika sreča je, v katoliški cerkvi živeti; zvesta, mogočna, ljubezni in milosti polna mati vam bo; bodite le tudi vi, gospod Filip, zvest, pokoren, hvaležen sin, in vsegamogočni Bog vam bo dal srečo!“

Filip se je zahvalil s solznimi očmi. V samostanu so veselje obhajali. Filipa je v serce ganilo, ker so se vsi nad njegovo srečo veselili. Drugi dan je šel k spovedi in k sv. obhajilu. Pervi pot v svojem življenji je prejel odpusenje grehov in milost pravega in vrednega obhajila. S srcem globoko ginenim in z obrazom od sreče razsvitljenim je rekel zvečer tistega srečnega dne: „Ljubi moj brat! ali še veš, kako sva enega večera na barki stala; ondi sem ti povedal, da mi je, kakor bi mogel nekaj in sicer velik dar od tebe prejeti? Ali se to ni zgodilo? Ti si me otel iz valov morja in nasítil z jagodami roženkranca; ti si me obvaroval, da si nisem v obupu sam življenja vzel; tvojemu podučanju in tvojemu zgledu

se moram zahvaliti, da sem mnogih krivih misel rešen, ki so z moje mladosti zoper našo sveto vero v meni korenine poganjale. Ti si prvi, ki je v mojo dušo seme vsejal, ktero je zdaj lepo obrodilo! Resnično ti si mi od Boga poslan bil. Zdaj zamorem umeti, zakaj je moje serce od prvega trenutka, ko sem te vidil, za tebe bilo; zdaj vem, zakaj me je serce tako k tebi naklanjalo?“

„Filip, prav imaš; najno prijateljstvo mora božje delo biti. Bog ga je blagoslovil; zakaj tudi v veri sva se zedinila. Vsak dan sem za te molil, da bi ti Bog tudi srečo moje vere in plačilo dal, ktero sme zvest katolišk kristijan od božje milosti pričakovati. Ali še veš, Filip, kako so naju na barki le Kastorja in Poluksa imenovali? Ko je eden bratov veselje nebeško vžival, je mogel drugi v peklu terpeti. Ne, ljubi Filip; upajva od božje milosti, da bova oba po smerti nebeško veselje vživala!“

„O Jožef, moje serce vidi že zdaj nebesa odperte; veš, kaj sem danes prejel, gospoda zveličarja samiga“. —

„Filip! jeli, da mu boš zvest ostal?“

„Jožef! zanj hočem živeti, zanj umreti. On bo moje vse“.

Šest tednov je že preteklo. Jožef in Filip sta začela po svoji domovini hrepeneti. Angleška barka je bila pripravljena odriniti, in sklenila sta, se ž njo v Evropo verniti. — S težkim sercem sta se poslovila pri vikšem in pri družih očetih, kateri so jima toliko dobrot skazali. „Pomnite milosti, ktere ste tukaj prejeli, gospod Filip!“ je rekel vikši; „vsak dan bomo za vas molili, molili tudi za spreobrnjenje vaše domovine, ki je bila nekdej lepota katoliške cerkve. Zedinite svojo molitev z našo“.

Z ginjenim sercam se je zahvalil Filip. Blagoslovil pa je še vikši oba.

„Bog vaji varno pelji k vajnim staršem!“ pravi in podari Filipu srebrn križ, Jožefu pa sveto pismo. Drugi dan sta se odpeljala v Evropo.

Peto poglavje.

P o t v d o m o v i n o .

Brez posebnih težav sta prišla prijatla čez sedem tednov v London, veliko mesto angleškega kraljestva, kjer je imel Filip še dokaj opravil oskerbeti. Koj ko jih je opravil, je hitel z Jožefom, ktereга je serčno prosil, da ga je spremil v svoj kraj.

Enega večera prideta na Filipov dom. Emilija, Filipova žena, Jurček, njegov edini sinček, Marija in Katarina, njegove hčeri, so ravno večerjali. Napovedali so jim dva ptujca, ki sta iz Amerika prišla in pravita, da se bo gospod Filip kmali vernil.

„Filip sam je!“ je rekla veselo Emilija, kakor bi ji bilo nekaj reklo, da je prišel, in tekla je s svojimi otroci ga pozdravit.

Serčno gínjen je gledal Jožef, kar se je zdaj godilo. Filipove oči so se veselja svetile. Jurček se ga je ob vrat oklenil, Marijo in Katarino je peljal z desno, Emilijo z levo roko in tako je šel med veseljenjem otrok in poz-

dravljanjem poslov v svojo stanico. Tam je pokazal svoji Emiliji Jožefa rekoč: „Tu vidiš, Emilija, mojega največega, najzvestejšega prijatla. Njemu se zahvali, da imaš še moža, vi otroci pa, da imate še očeta“.

Emilija je skušala vsa ginjena se zahvaliti; Jožef pa se je temu branil ter rekel: „Gospa! ta gori nad nami je bil z nama!“

„Res, Emilija, Bog je bil z nama. Čudila se boš, ko boš slišala, kako se je nama godilo. — Ali — dajte nama najpred jesti!“

Kmali je bila dobra večerja pripravljena. Jožef se je usedel med otroke in se jim je kmali priljubil veseli mož, ki jim je toliko lepih reči od svojega potovanja vedil povedati. Večer jim je kmali pretekel. Jožef se je k Filipu obernil rekoč: „Prijatel! srečen oče si! saj ni bilo mogoče ti, na morji poginiti, ko so angeli varhi tvojih preljubljenih za te molili“.

Filip pa mu je roko stisnil rekoč: „Jožef, moj angel varh si bil ti“.

Emilija, ki je svoje otroke spat spravila, je prišla k njima: „Jelite, go-

spod, da bote pri nas ostali in ne bote zapustili tistih, katerim ste moža in očeta rešili? **Z** nami morate živeti, z nami umreti!“

„Gospá“, ji je odgovoril Jožef, „mater imam domá in po meni hrepené; moje pomoči potrebujejo, brez ktere so tako dolgo bili. Veče sreče bi ne poznal, kakor med vami vaš biti in od vas in od Filipa ko prijatel spoštovan tukaj srečne dni preživeti“.

„Greh bi bilo“, je rekla Emilija žalostno, „vam braniti tako sveto dolžnost spolnovati; prosimo vas pa, saj pol leta pri nas ostanite!“

„Gospá, samo osem dni mi je še odloga dana; barka je že pripravljena, ki me bo v Hamburg peljala“.

Le preurno so pretekli gospodu Filipu in njegovi blagi ženi ti dnevi. S silo težkim srcem se je ločil Jožef od te ljubeznjive družine. Spremil ga je Filip do Londona. Onda sta še nekaj dni ostala, dókler ni bila barka otovorjena. Ko sta enega dne čez veliki terg šla, ju sreča velik, čedno oblečen mož, kateri je posebno Jožefa oestro

pogledal. Na voglu nekih ulic se ustopi pred nja.

„Gospoda!“ ju prijazno ogovori, „ne zamerita, da vaji tako ogovorim. Če se ne motim, sem vaji že v Havani vidil“.

„Pred tremi mesci sva bila ondi“, odgovori Filip.

„Vi, gospod!“ govori ptujec dalje Jožefu, „ste oteli devo in edino dete Don Roderika Saldeca z nevarnostjo svojega življenja“.

„Res je tako; kaj pa to govorjenje pomeni?“

„Don Roderik vas po meni pozdravi. Zvedel je, da bode v London prišli; znano mu je tudi, da imate staro mater domá in on hoče skerb za vašo mater, kakor drugi sin, z vami deliti. Za to vas prosi, da se tega malega daru ne boste branili!“ To izgovori in mu majhino mošnjo v roko stisne in tiho reče: „Jaz sem Terezijin brat in se vam zahvalim za njeno rešenje; vsak dan se vas spomni. Mali Jnigo mora vsak dan za vas moliti“. —

Jožef hoče odgovoriti; pa s po-

hlevnim pripogljajem se Španec urno odtegne, in zgine v bližnjo hišo. —

„To je čudno“, reče Jožef in odpre mošnjo. S čudenjem zagleda za 200 tavžent goldinarjev dnarjev v papirji. Pismice je pridjano dnarjem, v katerem se mu Don Roderik še enkrat zahvaljuje. „Vzemite to, ne ko plačilo za vaše djanje, ktero zamore samo nebeško zveličanje in vaša lastna vest plačati, temuč ko majhin pripomoček, s katerim vam bo ložeje svojo mater prehraniti. Spoštujem vašo mater, kakor svojo in jih imenujem srečne. Zakaj vi ste ji vreden sin. Bog blagoslovi vas in vašo mater!“

Jožefa in Filipa je Špančeva hvalježnost močno ginila. „Don Roderik je blagega serca“, reče Filip; „žalilo bi ga, ko bi ti tega daru ne vzel“.

„Vzamem ga, čislam pa vsako misel, ktero ima v svojem prijateljskem sercu do mene, više, kakor ta dar. Pa zahvalim se tudi za to, ker me vseh skerbí za svoje življenje reši, in mi tudi mogoče stori, drugim pomagati! Bog plačaj dobremu gospodu!“

Zadnja ura je prišla. Moško in

serčno sta prenesla prijatla britkost te ločitve.

„Jožef, sam Bog vé, kaj sem ti dolžan; samo on ti bo plačal“, reče Filip s solznimi očmi; „Bog te vodi; presveta devica, ktera naji je tolikrat varovala, nej te spremlja vse tvoje dni!“

„Filip, ako je božja volja, se bova še vidila. Pozdravi mi svojo ženo in otroke ter pomni vedno svoje prisege v Havanski cerkvi“.

Jožef je našel na barki, ki ga je imela na Nemško peljati, dobrega vodja in dobre tovarše. Njegovo serce je močno po domu hrepenelo. Štel je dni in ure. Srečno je prišel v mesto Hamburg na Nemškem. Z lastnimi konji je dirjal brez zamude proti svojemu domu. Peti dan je prišel v mraku blizo svoje vasi. —

Voz in konje je pustil v bližnjem mestu, da bi v vasi ptujca s tako lepimi konji preveč ne gledali. Z neizrečenim veseljem in s serčno hvaležnostjo do Boga je zvedil v gostivnici, kjer je ostal, da njegova mati še žive in terdno upajo, da se bo še vernil.

Čedalje bolj se vasi bliža. Kmali

hiše dobro razloči. Vsaka je zdaj vsele zdaj žalostne spomine v njem zbudila, vidil je cerkev, šolo, farovž — nekoliko niže hišo svojih staršev. — Postane nekoliko. Mislil je na svojo dobro, staro mater; v duhu je pri njih in se veselí jih zopet viditi. Bolj urno gre. K brezji pride, ki je stalo ob cesti v dolini, kjer je bila podoba matere božje. Tukaj se spomni, kolikrat je k deviški materi molil, kako ga je ona v tako mnogih in velicih nevarnostih varovala in iz valovja in ognja rešila ter v domovino srečno pripeljala.

V sercu mu je nekaj reklo: „Prav storiš, da se popred tistim zahvališ, ki so ti tako čudno pomagali. Z molitvijo moraš svoj prihod v domovino obhajati. Zakaj darov si dokaj prejel“.

Počasi gre v dolino. Serce mu je bilo tako polno, oči so se mu obsolzile. Skozi veje je vidil podobo matere božje, kakor bi ga k sebi vabila. Stara žena je klečala pred njo in molila. Mračno je že bilo in njenega obraza ni mogel razločiti. Serce mu

veselja poskakuje; bliže pristopi, gotovo so njegova mati, ki zanj molijo.

Jožef je mogel s silo svoje veselje premagati. Postal je nekaj časa tiho v neskončnem veselji. Zdaj je vidil moža od druge strani iz germovja stopiti in plašno se materi bližati. —

„Meta“, jim reče mož z žalostnim glasom; „motiti vas moram v vaši molitvi. Ne da mi pokoja serce. Nekaj vam moram, preden grem od tod, povedati, kar vašega Jožefa zadeva“.

„Oh, Boltazar! hudega se bojim! govorite naravnost!“ je rekla Meta vsa preplašena; „ali ste ga vi ubili ali nabiravcem prodali?“

„Meta, nabiravcem smo ga predali; oh! za kervave dnarje smo ga Hesovskim nabiravcem prodali, kateri so ga v Ameriko odpeljali. Da bi Bog hotel, da bi ga mogel s svojim življenjem obuditi, ako je mertev“.

„O moj Bog! o presveta devica! Boltazar! Kaj vam je Jožef hudega storil, kaj vam je uboga vdova storila, da ste ji edinega sina s serca stergali? O Jožef! moj Jožef!“ V prebritki bolečini vije svoje roke.

Boltažar stoji molče pred njo. „Res, prav imate; nič hudega ni storil ne meni ne mojemu bratu. Zgolj nedolžnost in pobožnost je bil. Oh nevošljivost in hudobija je bila, ki naju je k temu hudobnemu djanju zapeljala. O da bi mogel storiti, da bi se ne bilo zgodilo!“

Meta se v svoji silni žalosti pripogne. Britko se zajoka. V tem hipu je vse upanje v njenem sercu ugasnilo.

„Meta, ali mi morete odpustiti?“ jo vpraša Boltadžar s strahom in velikimi serčnimi bolečinami. „Meta, glejte, kaj terpim! Od tiste ure, ktero vsaki dan sto krat preklinjam, me je zapustil božji blagoslov; ali se spomnite, da je pred dvema letoma v gojzdu drevo mojega brata Miklavža ubil? Moja hiša je zdaj prodana in kot berač moram z ženo in z otroci po svetu iti. To je kazen božja; ne godernjam ne zavoljo tega; zaslužil sem to. Meta, odpustite mi! Samo, ako mi odpustite, mi bo odleglo“.

Meta pogleda mater milosti, ki ima usmiljeno dete na rokah in globoko zdihne. Okrog se oberne in Bol-

tažarju roko podá. „Odpustim vam iz serca, iz vsega serca; da bi zavoljo mene za to djanje nikoli nič ne ter-peli!“

Boltažar se glasno zjoka; močno pritisne njeno roko na svoje usta: „Bog vam plačaj tavžent krat; kamen se mi je od serca odvalil. Lahko bom zdaj umerl. Meta, ali nikoli nič več ne slišite od Jožefa?“

„Ne čerkice ne!“ je zdihnila; „Amerika je dalječ, silno dalječ. Gotovo je že mertev!“

Boltažar ji jokaje roko stisne. „Meta, še enkrat odpustite mi in molite za mene; jaz sem reven človek!“ To ji še reče in počasi gre proč.

Silno je ona jokala, in Jožef se ni mogel dalje premagati. Z vso močjo svoje veselje, kakor svojo žalost zatiraje stopi iz za germovja.

„Dober večer!“ reče in glas se mu skorej trese; „ali se po tej poti v vas pride?“

„Da, blagi gospod!“ odgovori Meta z začudenjem. Zakaj leta in leta že ni vidila nobenega tako lepo oblečenega ptujca; „le naravnost čez griček!“

„Jokate se, ljuba žena; zakaj pa?“ jo vpraša Jožef dalje.

„Svojega sina objokujem, svoje edino dete! — O moj Jožef!“ in jok ji zapre besede; komaj mu svojo nesrečo pové. Ptujec jo pazno posluša.

„Tudi jaz sem bil v Ameriki“, reče, „in zelo bi se mogel motiti, če ne poznam vašega sina. V eni kompanii sva služila. Ali se ni pisal Jožef Ram?“

„Da“, odgovori Meta vesela; „o blagi gospod! povejte mi vendar za božjo voljo, ali še živi Jožef, ali še živi?“

„Še, verjemite mi, še živi?“

„Ali še živi! o Jožef, še nisi umrl! O Jezus! O Marija! še živi! O povejte mi, kje je?“

„Na poti k vam, mati!“ odgovori Jožef globoko ginjen. Komej se še premaga.

V neskončnem veselji stoji stara žena nekaj časa tiho. Njeno prvo opravilo je zdaj, de se Bogu zahvali. „O Jezus, ti si ga rešil! O Marija, ti si mi ga sprosila! pa povejte mi, gospod, kdaj bom svojega Jožefa zopet vidila!“

„V nekoliko dneh, v nekoliko urah, morda“ —

„Presveta devica! jaz“ —

„Da, mati!“ reče Jožef vnet hrepenjenja in veselja, „jaz sem, jaz sem vaš Jožef!“

To, kar se je zdaj godilo, naj slednji sam v svojem sercu čuti in misli. Ko se je prvo veselje poleglo, so ga peljali stara mati k podobi device Marije.

„Glej Jožef, tukaj sem vsak dan zjutraj in zvečer za te molila. Veš še, da mati Marija več ni imela sinčka na rokah. Hranila sem in vse sem dala, da sem ji dete v roko položiti in reči mogla: Glej mati! tvoje dete ti dam zopet, o pripelji mi tudi ti s svojo mogočno prošnjo moje nazaj! in glej Jožef, uslišala me je! Tukaj, kjer sem toliko solz pretočila in toliko britkost prestala, sem te vidila, kakor bi mi mati milosti hotla prav očitno pokazati, da se moram njeni priprošnji za tebe zahvaliti. Zagledala sem te zopet ob času, ko me je vse upanje zapustilo, ko je največja britkost moje serce razjedala. Spoznati sem mogla, da kjer žalost do verha

prikipi, se veselje že glasi. O Jezus!
o Marija! bodita zahvaljena! Zopet ga
imam svojega edinega sina!“

Šesto poglavje.

Konec.

Da se je Jožef vernil, kterega je
že vse mertvega mislilo, je bilo še tisti
večer po vsi vasi znano in vsaka hiša
se je veselila zavoljo tega. Šolski uče-
nik je tekel, kolikor so mu njegove stare
noge dale, s to veselo novico v farovž,
kjer mu gospod fajmošter v začetku
tega nisa hotli verjeti.

„Glejte“, reče učenik, „saj gre
sam z materjo sim“.

Gospod fajmošter so jima tekli z
učenikom naproti. „Jožef, ali si res
ti?“ „Z dušo in s telesom!“ odgovori
Jožef in hvaležno poljubi podano roko
svojega dobrotnika.

Gospod fajmošter so vzdignili oči
v nebo, in rekli so ginjeni: „Moj Bog!

blagor mu, kdor v té zaupa! Lože bom zdaj umerl!“

„On nam bo oči zatisnil!“ reče učenik jokaje in pritisne svojega učenca na serce.

„Kdo bo zdaj od smerti govoril?“ je rekel Jožef; „saj sem še le od smerti vstal! Prosimo Boga in upajmo od njegovega usmiljenja, da nas bo še mnogo let skupaj pustil mirno in veselo živeti“.

„Amen!“ so rekli gospod fajmošter, „zdaj pa pojdite noter; temá je, pri luči te moram viditi! Preljubi moj Jožef, vidim, da si zrastel?“

Podali so eno roko Jožefu, drugo pa materi. „O mati Meta! kdo bi se bil tega nadjal? Veselje mi hoče skorej serce stopiti. Vsak dan sem molil pri sveti maši zanj, pa nikoli nisem vedil, ali bi za mertvega ali živega molil. Poglejte, Bog nas je uslišal, Meta!“

„In kako čudno!“ je rekla, „leta in leta sem upala, da bo še prišel; ali pred eno uro sem vse upanje zgubila!“ — Povedala je, kaj ji je Boltazar povedal in kako mu je odpustila, ker jo je prosil.

„Tu se vidi“, so rekli fajmošter,

„da so usmiljeni srečni; ker ste bili usmiljeni, vam je bil Bog tudi usmiljen, in vam je zgubljenega sina domú pripeljal“.

V stanico so prišli. Tu jim je prišla Magdalena, gospod fajmoštrova stara hišna, naproti, in je s priserčnim veseljem pozdravila Jožefa, ktereга je še kot otroka tako rada imela. Prinesla je luč in vsi so se čudili nad Jožefovo čversto, zdravo postavo. Njegovo obličje je bilo ogorelo, bolj moško, pa vendar prav prijazno. Na čelu je imel majhino progo. —

„Jožef“, so začeli zdaj gospod fajmošter, ko je Magdalena stole prinesla in mizo pogernila „zdaj nam pa povej, kako se ti je godilo ves čas, kar te ni bilo. Najpred pa pij!“ Magdalena je prinesla ola (pira) in sira, potem je pa urno šla, večerjo napraviti. —

Jožef je pil, potem pa začel:

„Znano vam je, da sem o cerkvenem shodu prav dobre volje bil. Zvečer sem se hotel z gospod učenikom domú verniti. Slišala sva nekega stokati in zdihovati v goščavi. Dasiravno so mi gospod učenik branili, sem ven-

dar v gojzdič skočil. Kar me zgrabijo štirje terdni možaki, ki so me na tla vergli in povezali. Da bi ne upil, so mi s cunjo usta zamašili, nož na persi nastavili in žugali, da me bodo kar umorili, ako ne grem ž njimi. Vlekli so me skozi goščavo in Bog vé, po kakšnih stranskih potih več ur dalječ. Večkrat so postali in se tiho pogovarjali. Zdelo se mi je, da slišim Boltazarja in Miklavža govoriti. Groza me je obšla in najhujega se mi je bilo bati“.

„Ko se je dan napočil, sta Miklavž in Boltazar zginila. Prišli smo k samotni hiši, kjer so nas drugi možje čakali, ki so me na voz djali in me prav urno odpeljali. Dobro sem vedil, da gremo čez mejo, in vedno večja groza me je obhajala. Komej sem mogel moliti. Ko smo se že dolgo peljali, mi je rekel en mož, da mi bo cunjo iz ust vzel, če mu obljubim molčati; pokimal sem mu z glavo. Potem mi je vzel cunjo iz ust, ki me je zeló nadlegovala. Ko jih vprašam, zakaj so me napadli in kam me bodo peljali, mi niso nič odgovorili, pa ukazali so mi pokojnemu biti, ker bom že še vse zvedel. Potem

so mi dali kruha in žganja. Prileglo se mi je pa kakor žolč; bolj in bolj sem spoznal, da sem med nabiravci. Na vprašanje, ali moram vojak biti, mi je eden odgovoril, da je čast, vojak mi biti, da zamore človek, ki ima glavo in serce na pravem mestu, v vojaščini najpred k bogastvu in časti priti in še celó vojvoda postati! To me pa kar nič ni mikalo; v svojem stanu bi bil rad z najslabejim hlapcem menjal“.

„Zvečer smo prišli v neko gostivnico. Ondi je bilo vse polno hesovskih novincev. Skorej vsi so bili pijani. Gnjusilo se mi jih je. Pa pokoja mi niso dali. Z njimi sem mogel jesti in piti. Vso noč so verižili. Proti jutru še le so utihnili. Ves čas sem premišljeval, ali bi ne bilo mogoče uskočiti, ali kaj ostro so na nas pazili. Pa vendar bi bil skoraj srečno ušel, ko bi me ne bil gospodarjev pes izdal. Čez zid pri dvorišči sem bil že prišel. Lajanje psa pa je nabiravce zdramilo, za mano so šli in me vjeli. Strašno so me razbili in žugali so mi, da me bodo ustrelili, ako še enkrat uiti poskusim. In res so

ostro ostro na mene gledali in z menoj huje kot z drugimi ravnali“. —

„Naše število je od dne do dne rastlo. Več sto nas je bilo, ko smo v mesto Kasel prišli. Onda so nas v kosarne zaperli. Preoblekli so nas in ves dan smo se mogli v orožji vaditi. Ko smo bili dosti izučeni, so rekli: „Alo, v Ameriko nad puntarje!“

„Kako nam je pri sercu bilo, se ne dá popisati. Tarnali, žugali smo, jezili se, nič ni pomagalo. Tiste, kateri so najglasneje upili, da so jih goljufali, so uklenili, nekatere pa še celó ustrelili. Molčali smo potem. Na Angleško so nas prepeljali, kjer smo malo časa ostali. Ko so bile barke z armado zbrane, smo se v Ameriko peljali. Na morji smo imeli z viharji in boleznimi zeló opraviti. Ko smo na suho prišli, je bilo terpljenje še večje. Potrebni reči nismo imeli. Več tednov nismo imeli nič drugega, kakor slab kruh in gnjilo vodo; s tem smo mogli skozi neizmerne gojzde in močirja težavno hoditi. Kmali smo se z Amerikanci sprejeli. Večidel smo mi premagali, pa veliko ljudi smo zgubili. Ker smo večidel premagovali,

smo začeli Amerikance zaničevati. Pa to zaničevanje in svojo neskerbnost smo mogli hudo plačati. Vašington, vodja Amerikanov, nas je napadel sredi zime, nas hudo nabil, in **23** naših častnikov in blizo **1000** vojakov vjel“.

„Med vjetimi sem bil tudi jaz. Peljali so nas z velikim radovanjem v Filadelfijo, kjer so nas na ogled po ulicah vlačili in prešerno z nami delali. Še bolj so se pa veselili, da so nas vjeli, ker so se nas Hesov veliko bolj bali kakor angležev“.

„V majhnih tropah so nas po deželi razdelili. Ker so pa malo na nas pazili, jih je več všlo. Tudi jaz sem všel eno noč s tovaršem. Tri dni sva begala po gojzdi in močirjih in vedno sva bila v strahu, da bi Indijanom v pest ne prišla. Brez orožja sva bila v neznanem kraju. En sam nož sva imela. Vsa stradana sva lazila čez neznane gore. Tu so naju eno noč Indijani napadli. Mojega tovarša Gašperja so kar umorili; meni pa so noge in roke povezali, me na konja djali in seboj vlekli. Osem dni neizrečenega strahú — zakaj vsaka noč sem si mogel pri teh

kervoločnih Indijanih smerti svest biti — sem preživel pri njih. Kar pridejo enega dne evropejski lovci k njim v tabor. Moje veselje, da sem zopet svoje rojake vidil, je bilo neskončno. Tudi oni so se čudili, da me tukaj najdejo. Roke sem vzdignil in jih prosil, da naj me rešijo. Po angleško sem jim povedal svojo revšino. Komaj razumljivo so mi po angleški povedali, da so Španci in da s kožuhovino kupčujejo, in da si bodo vse prizadjali, da me bodo rešili. Puško, nekoliko smodnika in nekaj kojnskih berzd so dali in rešen sem bil. Ne morem vam povedati, kako mi je veselja serce poskakovalo. S svojimi rešniki sem šel po njih težavnih in nevarnih potih. Kožuhovino so ali od Indijanov kupovali, ali so pa sami ob jezerih in potokih bibre, vidre, jelene, serne in druge zveri lovili in streljali“. — „Bilo jih je kakih trideset mož, ki so se s tem pečali. Kmalu sem se z njimi soznanil, tudi njih jezika sem se med njimi naučil (svoje življenje in nevarnosti bom pri drugi priložnosti povedal). Dve leti sem bil pri njih, ko so se v mesto Montreal podali, kjer je vodja njih kupčij-

skega društva „Don Pedro Mizza“ stanoval. Blažen, častitljiv mož je bil, kateri me je pol leta v svoji hiši ljubeznjivo živil in potem svoji teti, Doni Ksaverii, priporočil, ktera je v Limi kupčevala. Dona Ksaverija je bila dobra, pobožna gospa in me je prav rada imela“.

„Vdova je bila in kmali mi je vse zaupala. Tudi brez otrok je bila in ljubila me je, kakor svojega lastnega sinú. Vsega sem imel obilo, kar zamore življenje mlademu človeku prijetno storiti. Pa vendar nisem bil srečen. Sej mi je manjkalo domovine, kjer so moja mati, moji prijatli živeli in na me gotovo niso bili pozabili“.

„Dve leti sem bil pri nji in sem njeno kupčijo zvesto oskerboval. Prosil sem jo, da naj me domú pusti, ter ji rekel, da mi domá stara mati živé, po katerih moje serce hrepení in da je moja dolžnost, jim v starosti podpora biti. Solznih očí me je prosila, da naj še eno samo leto pri nji ostanem, rekoč, da me tudi ona ljubi kakor mati, da hoče za mé in za mojo mater skrbeti, da bova vse svoje dni brez skerbí in zadovoljno živela“.

„Ostal sem tedaj še eno leto. Večkrat sem domu pisal in zeló me je skerbalo, ker nisem nobenega odgovora dobil in nič ne zvedil od svoje matere in od svojih dobrotnikov“.

„Nobenega pisma nismo dobili, Jožef“, so rekli gospod fajmošter.

„Rad verjamem“, je odgovoril Jožef; „pot je dolga in nevarna; in mogoče je, da je kateri zavidljivih rodovincev Done Ksaverije pismo vlovil. Ko je konec leta, zopet jo prosim, da naj me pusti, pa je zopet jokala in me prosila še silneje kakor vlani, da naj pri nji ostanem. Rekla je, da nima nikogar, ki bi ji pomagal, razun mene in da me bo gotovo dobro plačala. Tako me je šest let zaderževala. Moje hrepenenje po svoji materi in domovini je bilo tim močnejše, ker nisem nič nič iz domovine zvedil. Zatoraj ji mirno napovem, da sem terdno sklenil, domú se verniti“.

„Zopet je poskusila, ali bi me ne vtegnila s prošnjami in solzami zaderžati. Ta pot sem pa teden ostal. Šla je in prinesla mi skrinjico s 1000 cekini in molkom, za ktereja je jagode sama naredila. — „Pojdi tedej“, mi

reče, „ljubi Jožef; nočem in ne smem te dalje muditi; greh bi bilo, edinemu detetu k svoji materi braniti.

„Vzemi pa to le; dovolj ti bo, da boš sebe in svojo mater živil. Pozdravi mi mater, daj jim ta roženkranec in prosi jih, da naj vsako saboto nanj za mojo dušo molijo!“

„Glejte, ljuba mati, tukaj je roženkranec!“

S čudenjem so ga mati, gospod fajmošter in učenik ogledovali. „Sej je samo vervica in križček tukaj? kje so pa jagode?“ so vsi vprašali.

„So snedene!“ je odgovoril Jožef smehljaje.

„Kako snedene!“ so se vsi zavzeli.

„Snedene so in sicer v hudi lakoti“, je terdil Jože in se je veselil nad čudenjem pričujočih. „Le poslušajte, kako se je to godilo. Dona Ksaverija me je prosila, da naj ji še to prijaznost skazem in v Boston grem ter ondi poseben opravek za njo opravim. S serčno hvaležnostjo sem se poslovil pri svoji dobrotnici in se na dolgo ter nevarno pot v Boston podal. Urno in srečno sem se znebil njenega naročila in več se

nisem potem mudil, ter se hitro v svojo domovino odpravil“.

Zdaj jim je Jožef povedal, kako se mu je na morji in na Kubi godilo.

Začudeno so Jožefa poslušali. Solze veselja in ginjenja so igrale vsem v očeh, posebno pa Meti. Britko je jokala, pa kmali se je smehljala in križ rešnjega roženkranca poljubovala. —

„Meta!“ so rekli gospod fajmošter globoko ginjeni, „tvoja vera ti je pomagala“.

In k Jožefu obrnjeni so rekli:

„Blagor njim, kateri žalujejo in zdihujejo, ker potolaženi bodo!“

„Gospod nam je usmiljen!“ je rekel Jožef, ter oči pobožno k nebesom povzdignil.

„Za to bodi čast Bogu!“ so pristavili gospod fajmošter.

„In hvala mogočni prošnji presvete device!“ sta rekla pobožno Meta in Jožef.

Meta in Jožef sta tiho in srečno v vasi živela. Agata, zvesta rejenka, je bila obilo in dobro plačana za njeno strežbo. Nad Boltažarjem se je Jožef kaj lepo zmaševal; odpustil mu je. Hišo

mu je nazaj kupil, ob katero je po nesreči in s slabim gospodarjenjem prišel. Boltazar je postal drugačin in boljši človek in nikoli ni nehal Jožefu hvaležen biti. Jožefu je bilo mogoče s svojim velikim premoženjem dobro delati, in delal je to razumno, z vneto gorečnostjo in z vročim srcem. Vedno je ostal hvaležen Bogu in pobožen častivec presvete device. Z gospod Filipom in njegovo rodovino je živel v priserčnem prijateljstvu in ni še leto preteklo, ko je Filip s svojo ženo in s svojimi otroci prijatla obiskal in mu rekel: „Bog je najino molitev uslišal; tudi moja Emilija in moji otroci uživajo zdaj srečo moje vere!“

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000510690

